oveşti nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ-BUCUREŞTI,
1996

Coperta: IRINA
BOGDAN

ISBN 973-25-0514-1

EDITURA ION CREANGĂ
S.A.
Piaţa Presei Libere, nr.1
Sector 1, Bucureşti
Tel.: 222 32 54
Fax.: 223 11 12
ROMÂNIA

Poveşti nemuritoare

23

Poveste

{Prostia omenească)

A FOST ODATĂ când a fost, că dacă n-ar fi fost, nu s-ar povesti.

Noi nu suntem de pe când poveştile, ci suntem mai dincoace cu vreo două-trei zile: de pe când se potcovea puricele cu nouăzeci şi nouă de ocă de fier la un picior şi tot i se părea că-i uşor.

Cică era odată un om însurat, şi omul aceia trăia la un loc cu soacră~sa. Nevasta lui, care avea copil de ţâţă, era cam proastă; dar şi soacră-sa nu era tocmai hâtră.

întru una din zile, omul nostru iese de-acasă după trebi, ca fiecare om. Nevasta lui, după ce-şi scaldă copiiu!, îl înfăşa şi-i dete ţâţă, îl puse în albie lângă sobă, căci era iarnă; apoi îl legănă şi-l dezmierdă până ce-i adormi. După ce-l adormi,

stătu ea puţin pe gânduri, ş-apoi începu a se boci cât îi lua gura:

-Aulio! copilaşul meu, copilaşul meu!

Mama ei, care torcea după horn, cuprinsă de spaimă, zvârli fusul din mână şi furca din brâu cât colo şi, sărind fără sine, o întrebă cu spaimă:

- Ce ai, draga mamei, ce-ţi este?
- Mamă, mamă! copilul meu are să moară.
- Când şi cum?
- lată cum. Vezi drobul cel de sare pe horn? -îl văd. Şi?!...
- De s-a sui mâţa, are să-l trântească drept în capul copilului şi să mi-l omoare.
- Vai de mine şi de mine, că bine zici, fata mea, se vede că i s-au sfârşit mititelului zilele!

Şi cu ochii pironiţi la drobu! de sare de pe horn şi cu manile încleştate, de parcă le legase cineva, începură a-l boci amândouă ca nişte smintite, de clocotea casa.

Pe când se sluţeau ele, cum vă spun, numai iaca şi tată! copilului întră pe uşă flămând şi năcăjit ca vai de el.

- Ce este? Ce v-a găsit, nebunelor?

Atunci ele, viindu-şi puţin în sine, începură
a-şi şterge lacrămile şi a-i povesti cu mare jale

despre întâmplarea neîntâmplată...

Omul, după ce le ascultă, zise cu mirare:

- Bre! mulţi proşti am văzut eu în viaţa mea, dar ca voi n-am mai văzut. Măăă... duc în toată lumea! Şi de-oi găsi mai proşti decât voi, m-oi mai întoarce acasă, iară de nu, ba.

Aşa zicând, oftă din greu, ieşi din casă fără să-şi ieie ziua bună, şi plecă supărat şi amărât ca vai de om!

Şi mergând el bezmetic, fără să ştie unde se duce, după o bucată de vreme, oprindu-se într-un loc, i se întâmplă iar să vadă ceva deşenţat[1] ce nu mai văzuse: un om ţinea puţin un oboroc[2] deşert cu gura spre soare, apoi răpede-l înşfăca şi întră cu dânsul într-un bordei; pe urmă iar ieşea, îl punea iar cu gura la soare, şi tot aşa făcea... Drumeţul nostru nedumerit se opri şi zise:

- Bună ziua, om bun!
- Mulţămesc dumitale, prietene!
- Da' ce faci aici?
- la mă trudesc de vro două-trei zile să car pocitul ist de soare în bordei ca să am lumină, şi

[1] Deşenţat - aici cu sensul de ciudat.

[2] Oboroc- baniţă.

nici că-l pot...

- Bre! ce trudă, zise drumeţul. N-ai vrun topor la îndămână?

- Ba am.

- Ie-l de coadă, sparge ici, şi soarele va întră singur înlăuntru...

Îndată făcu aşa şi lumina soarelui întră în bordei.

- Mare minune, om bun, zise gazda. De nu te aducea Dumnezeu pe la noi... eram să îmbătrânesc cărând soarele cu oborocul.

„încă un tont", zise drumeţul în sine şi plecă.

Şi mergând el tot înainte, peste câtva timp ajunse într-un sat şi din întâmplare se opri la casa unui om. Omul de gazdă fiind rotariu îşi lucrase un car şi-l înjghebase în casă în toată întregimea lui; ş-acum voind să-l scoată afară, trăgea de proţap cu toată puterea, dar carul nu ieşea. Ştiţi pentru ce? Aşa: uşile erau mai strâmte decât carul. Rotariul voia acum să taie uşorii, spre a scoate carul.

Noroc însă că drumeţul l-a învăţat să-l desfacă în toate părţile lui, să le scoată pe rând afară, ş-apoi iarăşi să-l înjghebe la loc.

- Foarte mulţămesc, om bun - zise gazda
- bine m-ai învăţat, la uite-te dumneata! Era să dărâm bunătate de casă din pricina carului.

De aici drumeţul nostru, mai numărând un nătărău, merse tot înainte până ce ajunse la o casă. Acolo ce să vadă? Un om c-un ţăpoi în mână voia s-arunce nişte nuci din tindă în pod.

„Din ce în ce dau peste dobitoci", zise drumeţul în sine.

- Da' ce te frământi aşa, om bun?
- la, vreu să zvârl nişte nuci în pod şi ţăpoiul ista, bată-l scârba să-l bată, nu-i nici de o treabă...
- Că degeaba te trudeşti, nene! Poţi să-l blastemi cât le-i blăstăma, habar n-are ţăpoiul de scârbă. Ai un oboroc?
- Da' cum să n-am?
- Pune nucile într-însul, ie-l pe umăr şi sui-te frumuşel în pod; ţăpoiul e pentru paie şi fân, iar nu pentru nuci.

Omul ascultă şi treaba se făcu îndată.

Drumeţul nu zăbovi nici aici mult, ci plecă mai numărând şi alt neghiob.

Apoi de aici merse mai departe, până ce ajunse ca să mai vadă aiurea şi altă năzbâtie la

care nu se putu opri de râs. Un om legase o vacă cu funia de gât şi suindu-se pe o şură, unde avea aruncat oleacă de fân, trăgea din răsputeri de funie să urce vaca pe şură. Vaca răgea cumplit şi el nu mai putea de ostenit.

- Măi omule - zise drumeţul, făcându-şi cruce - da' ce vrei să faci?
- Ce să fac, mă-ntrebi? Da' nu vezi?
- Ba văd, numai nu pricep.
- la, hăramul isteţe hămisit de foame şi nu . vre nici în ruptul capului să vie după mine sus pe iastă şură să mănânce fân...
- Stai puţin, creştine, că spânzuri vaca! te fânul şi-l dă jos la vacă.
- Da' nu s-a irosi?...
- Nu fi scump la tărâţe şi ieftin la făină.

Atunci omul ascultă şi vaca scăpă cu viaţă.

- Bine m-ai învăţat, om bun! Pentr-un lucru de nimica, era cât pe ce să-mi gâtui vaca!

Aşa drumeţul nostru, mirându-se de această prostie, zise în sine: „Mâţa tot s-ar fi putut întâmpla • să deie drobul de sare jos de pe horn; dar să cari soarele în casă cu oborocul, să urci nucile în pod cu ţăpoiul şi să tragi vaca pe şură la fân, n-am mai gândit!"

Apoi drumeţul se întoarse acasă şi petrecu lângă ai săi, pe cari-i socoti mai cu duh decât pe cei ce văzuse în călătoria sa.

Ş-am încălecat pe-o şea,
Ş-am spus povestea aşa;
Ş-am încălecat pe-o roată,
Ş-am spus-o toată.
Ş-am încălecat pe-o căpşună,
Şiv-amspus, oameni buni, o mare minciună!

Măr şi Păr

A FOST ODATĂ ca niciodată. A fost un împărat şi o împărătească care, cu toate că erau trecuţi cu anii, nu aveau nici un copil, de care să se bucure, care să facă să le treacă de năcazuri, să mai uite de suferinţele vieţii acesteia, căci, ca şi acum, atunci încă erau suferinţe; n-aveau nici un copil, pe care din dragoste părintească să-l dezmierde, împodobindu-l ca pe un copil de împărat şi sărutându-l ca pe un singur copil la o casă părintească.

Toate acestea ar fi fost şi ar fi trecut, dară durerea cea mare era că nu avea cine să moştenească scaunul împărătesc, avuţiile cele multe, căci avea împăratul multă^ blagă; multe scumpeturi, din care să fi mâncat cu lingura şi tot nu s-ar fi gătat în veci.

Dară ce plăteau toate, dacă nu avea cine sa ie folosească?

Şi astă durere cât de greu, totuşi mai trecea; de una însă erau mai îngânduraţi ca de toate, şi aceea era că li se stinge sângele, seminţia lor.

Oh! şi mare era lucrul acesta. Când îşi aduceau bieţii aminte de aceasta, plângeau ca nişte copii mici. Cum să nu? Cum să nu aibă năcaz şi suferinţe, cum să nu-l ajungă jalea pe oricine, când ştie că n-are cine să-l cânte, cine să-l plângă cu adevărată durere la moartea iui, şi cine să-l pomenească cu sfinţenie după aceea?

Nu însă numai ei erau supăraţi, tot poporul din împărăţia lor era pătruns de durere, văzând că se stinge seminţia împăratului; şi vai, ce oameni buni erau, şi împăratul şi împărăteasa, ca şi o bucată de pane! Nu era om în întreaga împărăţie, căruia să nu-i fi făcut un bine, nu era sărac, pe care să nu-l fi ajutat; nu era bolnav, la care împărăteasa să nu-i trimită ceva bun îndată ce auzea de boala lui.

Toate acestea erau prea mult de la un împărat, şi chiar pentru asta era în jale toată împărăţia, văzând că neamul bun de oameni se împuţinează. Se temeau ca nu cumva să dea peste vrun neam rău de oameni, care tocmai aşa să le amărască zilele, precum Se-a îndulcit

împăratul de acum.

De a mai avea copil a trecut nădejdea, căci erau bătrâni.

Într-o zi, împăratul cu împărăteasa trecând peste un pod, văzu împărăteasa în apă un peşte foarte frumos, deci îi zise împăratului:

- Uită-te, împărate, în apă, ce peşte frumos! Acela ar fi foarte bun de prânz, îmi e şi dor de peşti proaspeţi, căci de mult nu am mâncat; la cel din apă mi se dă[1].

Se uită şi împăratul şi văzu peştele. După ce ajunse acasă, dete poruncă pescarilor, ca să prindă vreo câţiva peşti de care văzuse.

Câţi pescari au fost în oraş şi în apropiere, toţi s-au dus să împlinească porunca împăratului cât de în grabă. Căutară mult timp, dară degeaba s-au trudit, căci numai unul au aflat de felul acela, cum spusese împăratul, dară totuşi era destul, ca să-i treacă împărătesei de dorul peştilor.

Bucătăreasa - o ţigancă - se şi puse îndată să pregătească din acel peşte o mâncare cât se poate de bună, îşi adună dară toată iscusinţa, ca să poată face o bucătură, care să-i placă împărătesei.

[1] Mi se dă - aici cu înţelesul de: poftesc, doresc.

Când era mai fript, gustă de sare, dară cu toate că a pus destulă, era ca şi când n-ar fi pus, mai puse deci şi gustă iar, dară nici acum nu era sărat deplin, şi a treia oară puse, şi mai gustând o dată o află bună.

Acum putea să o ducă împărătesei, care tot aştepta să se frigă odată.

Mancă împărăteasa, iar oasele le dete la o căţea. După câtva timp băgară de seamă, atât împărăteasa cât şi bucătăreasa, că au pornit grele; căţeaua încă se vedea a fi prins căţei.

La nouă luni după mâncarea peştelui, împărăteasa a născut un copilaş frumos, pe care l-a numit „Măr". îşi poate închipui orişicine bucuria împăratului, a împărătesei şi a întregului popor.

Bătrânii aveau la cine să se bucure, pe cine să sărute, era cine să le urmeze la împărăţie, şi cine să le moştenească averile, iară poporul, acum, nu se temea că se va stinge neamul cel bun.

Tot în ziua aceea mai de cătră seară născu şi bucătăreasa un copil, pe care îl numi „Păr". Căţeaua puiase încă de mult şase căţei, tot unul ca altul de frumoşi; acum erau mari.

Tot din braţe-n braţe creştea Măr,
copilul

împăratului; când era la mumă-sa, când la tată-său; dar nici Păr, copilul bucătăresei, încă nu se lăsă de crescut şi cu toate că Măr era ţinut mai bine şi mai odihnit ca Păr, care trebuia, după ce mai crescuse, să ajute mamei sale, totuşi era unul ca şi altul, parcă ar fi fost chiar fraţi gemeni şi la un cost. împărătesei nu-i plăcea de aceasta şi s-a gândit mult cum să facă, ca să se cunoască bine copilul ei de al bucătăresei, dară ce a gândit să facă a lăsat pe alte timpuri.

După ce au trecut opt ani, au început a merge la vânat; şi-au împărţit cânii cei şase de la căţea; Măr i-a numit pe ai lui: Florian, Cioban şi Frunză-de-Măgheran, iar Păr i-a numit: Bujor, Rozor şi Cetina Brazilor; când de ici, când de colea, săgetau cu arcurile lor câte ceva şi duceau la părinţi.

Odată fiind iară amândoi în pădure la vânat, s-au făcut fraţi de cruce, jurându-şi dragoste veşnică.

După ce s-au făcut fraţi de cruce, Măr nu a mai vrut să poarte veşminte de cele scumpe, ci numai de acelea de care avea şi Păr, iar părinţii ce nu ar fi dat pervtru iubitul lor, care acum nu era copil, ci voinic, i-au făcut şi lui Păr tot aşa

veşminte frumoase ca şi lui Măr.

Acum chiar nu se puteau cunoaşte unul de celălalt. Nu era nici un semn, prin care să se deosebească unul de altul. Până acum, când baremi de pe veşminte se cunoşteau, mai putea suferi împărăteasa, dar acum nu. De multe ori vrea să-şi dezmierde feciorul cu câte un sărutat şi săruta pe al bucătăresei; de multe ori vrând să-şi ţină feciorul cu câte ceva mâncări mai bune, chema pe al bucătăresei. îşi puse dar de gând că neapărat îi va face vrun semn lui Măr, de pe care să-l cunoască.

Odată venind iar amândoi de la vânat, împărăteasa îşi cunoscu odrasla, căci o strigă : „Mamă". Ea îl chemă la sine şi cu un fier ce l-a fost ars în foc îl înfieră la mâna dreaptă.

Ca şi un leu răcni Măr, când simţi că e înfierat şi zise:

- Mamă, mi-ai mâncat norocul! Fără noroc voi fi deci în lume şi până atunci nu mă odihnesc, până ce nu-mi capăt iară norocul, căci fără noroc nu pot sta.

împăratul şi împărăteasa, când auziră aceste cuvinte ale fiului lor, leşinară de durere, îl rugară să nu se ducă, dar toate rugăciunile lor, a

lui Păr, şi a întregului popor, fură zadarnice. El răspunse:

- Mă duc să-mi împlinesc cât mai iute viaţa cea fără noroc.

Când plecă, fratele său de cruce, Păr, îl petrecu cale de două zile, şi îl rugă ca baremi lui să-i spună adevărat pentru care pricină se duce, căci se temea să nu^i fi părut rău, pentru că el, fecior de împărat, s-a făcut frate de cruce cu un fiu de bucătăreasă.

- Frate, să mă crezi, răspunse el, mama mi-a mâncat norocul, eu nu le-am spus lor, dară trebuie să mor; tu însă când vei vedea pe marama aceasta, pe care ţi-o dau acum, trei picături de sânge, să ştii că am murit, vino şi mă caută, căci de mă vei afla, iară voi fi cu noroc, dară până atunci nu.

Şi-i dete o maramă.

-Atunci, frate Măr, nu te las; acum voi veni şi eu cu tine, că dacă vei da de vreo nenorocire, atunci îndată să te pot scote.

- Lasă-mă, frate, rogu-te, să mă duc şi vină de mă caută, când va fi de lipsă.

Se sărutară şi se despărţiră.

Măr, însoţit de cei trei câni ai lui, a mers prin

o pădure, până unde văzuse o licurire de foc. Acolo erau nişte păcurari la oi.

- Bună seara! zise Măr.

- Să ai noroc, străinule, răspunseră păcurarii, dară şezi cu noi aici pe butucul acesta, căci ştim că eşti ostenit.

- De ostenit nu sunt ostenit, căci numai de astă-dimineaţă călătoresc. Dar faceţi bine şi îmi daţi puţină apă să beau, căci nu mai pot de sete.

-Apă nu avem, răspunseră păcurarii, dară îţi dăm să bei zăr, de care bem şi noi.

Bău dară zăr de care n-a mai băut niciodată şi-i plăcu, totuşi nu putu să nu întrebe pentru ce nu au apă.

- Ei, frate, răspunseră păcurarii, aici în apropiere se ţine un zmeu, care bea toată apa din izvorul nostru, vitele ni se împuţinează, că le mancă şi el, dar şi mor de sete. Am vrut să mergem de aici, dar nu ne lasă, ci precum am zis, nu se odihneşte până ce nu ne va mânca pe toţi. Precum vedem, ne sunt numărate zilele, şi ale noastre şi ale tale, căci nu te va mai lăsa să te duci de aici, cum nu ne lasă nici pe noi.

- Voi cerca să mă lupt cu el, dacă nu vor putea cânii mei face nimic cu el.

- Şi te-ai încumeta să-ţi cerci puterile cu el?
- De când eram de opt ani, toată ziua cu cânii mei am fost la vânat, am omorât ca copil urşi cu ajutorul fratelui meu, dară acum că-s voinic să nu încerc cu un zmeu, am nădejde în cânii mei, ca şi în mine.

Nici nu gătă bine vorba, când auziră o zbierătură în pădure, de care vitele şi cânii păcurarilor aşa s-au înfricoşat, încât toate s-au strâns grămadă la un loc.

- E aci zmeul, ziseră păcurarii, iară ne duce
câteva vite.

Atunci voinicul îşi strigă cânii lângă sine şi merse către zmeu; când era aproape de zmeu, care arunca foc din gură, îi zise:
- Nu fi aşa de turbat, focul din gură-ţi nu-mi strică, numai mă încălzeşte, căci nu mi-e frică de tine.
- Cine eşti tu de-mi stai în cale? întrebă zmeul. Doară nu eşti tu Măr sau Păr cu cânii lor?
- Eu sunt, răspunse voinicul, dară ce ai tu cu oamenii aceştia de omenie, de nu le dai pace să trăiască de pe o zi pe alta?
- Vreau să trăiesc şi eu bine, mai ales azi, când te voi mânca şi pe tine cu cânii-ţi cu tot, zise

zmeul, sigur de izbândă.

-Aşa? răspunse Măr. îşi strigă apoi cânii: Na, Florian! Na, Cioban! Na, Frunză-de-Măgheran! Prindeţi-l şi ţineţi-l.

Numai aceasta o aşteptară şi cânii îndată săriră la el şi-l prinseră de grumaz. Măr se duse şi-i tăie capul.

Trupul l-a dat la câni, iară capul l-a ars şi oasele le-a pisat tot praf şi praful l-a suflat în vânt.

Bucuria păcurarilor era nespus de mare, căci acum nu aveau de cine se teme, îşi puteau prăsi vitele în tihnă. îi mulţămiră foarte şi-l rugară să primească dăruinţă jumătate din vitele de la ei.

Măr nu s-a învoit nici acum, dară numai aşa scăpă de ei făgăduindu-le că le primeşte când se va întoarce.

După aceea îşi luă rămas bun de la ei şi plecă.

A mers el o bucată bună de vreme, până ce într-un târziu a ajuns într-un sat; a tras la o muiere bătrână, şi a rugat-o de conac peste noapte[1]. Bucuros l-a primit bătrâna, căci era şi ea primitoare de străini, ca românul.

[1] Conac peste noapte - popas, odihnă peste noapte.

Când însera, Măr scoase din traistă ce biet a fost vânat, şi s-a rugat de bătrână să facă bine să-l lase să-şi gătească cumva carnea de vânat.

Bătrâna a luat-o şi a pregătit-o ea. Când gândi Marcă acuma va fi friptă carnea, zise cătră bătrână:

- Mamă! dară de unde aş putea cumpăra puţină pane de aici, eu nu ştiu rândul; nu ai face bine să te îngrijeşti d-ta? lată aici câţiva bani.

- Oh, dragul meu! Foarte bucuros ţi-aş da eu şi nu te-aş lăsa să-ţi cheltuieşti banii, căci un călător are lipsă de bani, dar zău n-am şi nici nu vei putea căpăta la noi. Căci crede-mă, dragul meu, nici noi de mult nu mâncăm pane. Aici în pădure este un taur sălbatic, care ne strică toate bucatele şi care rămân, încă le lăsăm noi pe câmp să se strice, fiindu-ne frică de acel taur. Din pricina aceea nici nu punem pe câmp nimic, de vreo câţiva ani, ci trăim şi noi ca vai de noi; de dus, iar nu ne-ar plăcea să ne ducem din satul acesta, căci aici ne-am născut. Multe nenorociri s-au întâmplat şi cu oamenii, căci pe care l-a văzut numai, n-a mai scăpat din coarnele ^i de picioarele acelui taur sălbatic. Vei mânca şi tu carnea fără pane, cum mâncăm şi noi ce biet

avem, spuse bătrâna.

- Cum o puteţi duce fără pane? întrebă Măr.

- Vai de traiul nostru, răspunse baba, Dumnezeu să ferească pe toată lumea, să nu
ajungă ce am ajuns noi.

-Apoi fii bună, mamă, şi-mi spune despre taurul acela ce ştii. Unde se ţine? Când vine? Cum ştiţi că vine? Mare e? Şi altele, din care aş putea cunoaşte mai bine acel taur.

- Lasă-l năpustului, zise bătrâna, să fii totdeauna ocolit de el. Dar dacă vrei să ştii, iată îţi spun. E un taur mare, cu părul sur, cu două coarne de câte o jumătate de stânjin de lungi şi de largi şi cu un ochi în frunte şi cu dinţii ca ia porcii cei sălbatici, aşa spun care l-au văzut mai de aproape. Se ţine aici în pădurea de lângă sat şi pe câmp; mai ales acum când e iarba verde pe câmp, mai mult e acolo decât în pădure. Apoi când e aci-l cunoaştem după zbierătura lui cea urâtă, prin care ne dă de ştire să nu mergem nici unul afară din sat, că apoi e capăt de acela care se duce.

- Unde l-aş putea întâlni? întrebă Măr.

- Ba! ce te-ar duce păcatele să-l întâlneşti?

- Aş vrea să-l omor!

- Poate ţi-ai urât zilele!
- Ba aş vrea eu să-i iau zilele!
- Lasă-te, dragul meu, de aşa gânduri, căci cu acela nu se poate lupta nimeni, au cercat oamenii de la noi, s-au dus mulţi, satul mai tot cu furcoaie, cu topoare şi cu coase, dar abia jumătate s-au întors vii, pe ceilalţi i-a omorât.
- Eu totuşi mă încred în cânii mei.

A cinat, apoi i-a făcut bătrâna pat şi s-a culcat, de s-a mai odihnit, căci s-a fost ostenit.

Dimineaţa s-a sculat, s-a îmbrăcat, şi-a săturat bine cânii şi s-a gătat de plecat.

Mergând pe câmp, Măr nu văzu nimic, se întoarse deci către pădure şi-atunci auzi o zbierătură puternică. El îşi strigă cânii:

- Na, Florian! Na, Cioban! Na, Frunză-de-
Măgheran, să staţi tot lângă mine!

Nu trecu mult şi iată vine taurul cel cu un ochi în frunte. Ţinea drept către el. Atunci el luă arcul, îşi îndreptă săgeata şi-l nimeri tocmai în ochi, de-i scoase ochiul. O zbierătură puternică dete taurul din pricina durerii, ce avea din pierderea ochiului; coarnele şi le împlântă în pământ şi scotea pământ ca şi cu lopata.

Atunci iar strigă Măr:

- Na, Florian! Na, Cioban! Na, Frunză-de-
Măgheran, pe el, căci şi eu vin!

Şi-l prinseră cânii şi-l spintecară, iar când ajunse Măr acolo nu mai trebuia nimica, decât să-l lase în grija cânilor, căci şi-a fost scos limba.

Lăsă cânii să se sature şi se întoarse apoi în sat.

O mulţime de oameni îl aşteptau în capătul satului, cari, înştiinţaţi de bătrâna şi de zbieratul puternic al taurului, ieşiră să vadă ce s-a întâmplat.

- Fugit-a taurul? întrebară oamenii.
- N-a fugit, răspunse el, şi n-a mai fugi, căci l-am omorât. Uitaţi la gurile cânilor cum s-au sângerat în el.

Plecară deci cu toţii să vadă mort e taurul care atâta pagubă le-a fost făcut? Oamenii nu mai încetară de-a veni, căci s-a întins ca fulgerul vestea, că un străin a omorât taurul.

Când văzură taurul mort, mulţimea toată s-a strâns împrejurul lui Măr, se puseră în genunchi şi voiră să-i mulţămească. Dar el zise:

- Sculaţi din genunchi, fraţilor!

Plângând de bucurie, îi mulţămi toată mulţimea.

Iar el le zise:

- Luaţi-i capul şi-l ardeţi, iar trupul trebuie îngropat în pământ, ca nici poveste să nu mai fie de el.

Atunci merse la taur, îi tăie capul şi-l dete la oameni, iar ei merseră toţi în sat şi făcură ceea ce le spuse Măr.

Făcură apoi şi o petrecere şi-şi petrecură toţi. După petrecere l-au întrebat toţi pe Măr cu ce sunt datori, pentru că a omorât taurul?

- Cu nimic, răspunse Măr.
- Numai aşa nu te lăsăm, trebuie să primeşti ceva de la noi, strigă mulţimea, îţi vom da bani câţi vei putea duce.
- Fraţilor, le zise, eu acum nu merg acasă, ca să-mi fie de ceva folos banii voştri, ci când mă voi întoarce, va fi alta; acum nu pot să primesc nimic, dar nimic chiar.

Ascultară oamenii şi nu-l mai îmbiară.

Şi iar a mers multă lume împărăţie, până a ajuns într-un oraş. Chiar pe la amiază ajunse şi fiindu-i foarte cald, se băgă într-o casă, ca să ceară puţină apă, ca să-şi stâmpere setea.

în casă era numai o muiere bătrână, care, la rugarea lui ca să-i dea apă, răspunse:

- Oh, dragul meu, bucuros ţi-aş da, numai să fie în casa mea, dară nu e nici o picătură. Aici în oraşul nostru e numai o fântână, în care este un balaur cu şapte capete. Acesta tot la o jumătate de an cere câte o fată, pe care o vrea el, iar oraşul trebuie să-i dea, căci de nu, nu ne dă apă. Acum chiar pe fata împăratului a cerut-o; împăratul, fiindcă o are numai pe ea, nu ar vrea s-o dea, a şi cercat să o schimbe, dar balaurul a cunoscut că nu-i aceea şi acum nu vrea să ne mai dea apă, până nu-i va da împăratul fata. De cinci zile nu am băut şi.aşa nu o mai putem duce - poate azi, aşa era vorba - o va da împăratul, că n-are încătrău.-Nici noi n-avem ce face, dacă suntem aşa de nefericiţi.
- Dar frumoasă e fata împăratului? întrebă Măr.
- Dar încă cât de frumoasă? Parcă ar fi ruptă din soare! Nu e mai bătrână decât de vreo şase-şaptesprezece ani, cu părul galben ca de aur. Dar apoi ce buneţă, ce inimă are, nimeni nu ştie şi nici nu-şi poate închipui, numai acela care a putut să vorbească vreodată cu ea. Destul de rău ne pare şi nouă, de mai că ni se rupe inima, căci numai pe ea o are împăratul şi ar fi pagubă mare,

dacă s-ar stinge neamul împăratului, că e neam milostiv, dar n-avem ce face.

- Ei! Dar nu e nimeni să poată omorî pe acel balaur?

- Oh! răspunse bătrâna. Dar cine s-ar putea împotrivi cu acea bidiganie spurcată? Nu se poate apropia nimeni, căci îndată-l trage în fântână. Apoi cine ar putea lupta cu şapte capete înveninate? Se zice că dacă i-ar tăia cineva un cap, îndată alte trpi i-ar sări în locul celui tăiat.

- Iată, aici am puţină carne, ce am vânat în pădure, fii bună, lasă-mă să o frig, să mănânc şi să mă odihnesc puţin, apoi mă duc să văd şi eu ce balaur se ţine în fântână şi ce fântână e aceea.

- Ti-o frig eu, dragul meu; vom merge mai mulţi acolo, căci, precum ştiu, chiar azi îşi va aduce împăratul fata.

- Voi cerca să-l omor, zise Măr.

- Ba lasă-te de aceea socoteală, căci nu vei putea şi atunci mai tare se va mânia balaurul pe noi şi nici după ce îi va da împăratul fata nu va vrea să ne mai dea apă.

- Să mănânc şi să odihnesc oleacă numai, apoi fie ce-a fi - tot cerc; cânii mei mult îmi vor ajuta, dar şi eu lor.

Atunci bătrâna fripse carnea şi o puse înaintea lui Măr, care mancă cu poftă, fiind tare flămând. Tot ce a rămas, carne friptă şi nefriptă, dete cânilor.

După ce mancă, se puse să odihnească, însă nu putu să doarmă, căci gândurile îi umblau tot pe la fata împăratului. Văzând că tot nu poate să se odihnească, se sculă, îşi luă cânii, încinse sabia şi plecă la fântână.

Acolo, când ajunse, văzu o mulţime de oameni care aşteptau să vină fata împăratului. Se băgă şi el în mulţime. Nu mult însă stătu, căci iată veni dintr-o parte o trăsură, toată îmbrăcată în negru, din care, când se opri, se coborî o fetiţă frumoasă de gândeai că e înger scoborât din cer. Păru-i galben, lăsat pe spate, faţa-i gingaşe, ochii cei vineţi, buzele subţiri şi roşii o ridicau peste celelalte zidiri de pe pământ.

Cum se coborî din trăsură, o înecă plânsul şi cu ea plângeau toţi oamenii. Ţi se rupea inima văzând-o pe sărmana fată cum îşi aştepta moartea. Nu mai putu sta pe picioare, leşină şi căzu la pământ. Când văzu aceasta Măr, nu mai putu răbda, ieşi din popor, chemă cânii la el, se duse la fată şi zise:

- Scoală, cocoană[1], nu te teme! Că eu nu te voi lăsa să te omoare balaurul!

Atunci ea-şi ridică capul şi, văzându-l aci, zise:

- Cine eşti tu de mă batjocoreşti, sau îţi pui viaţa pentru mine?

- Eu sunt, dragă, un străin, care din nenorocire am ajuns aici şi văzând ce este voi cerca să te scap...

- O să-ţi pui viaţa, zise fata. Lasă-mă, du-te de-aici, scapă-ţi baremi viaţa ta şi nu te gândi la mine, la o nenorocită, ale cărei minute din viaţă sunt numărate.

- Fără tine nu mă duc; mai bine mor! fu răspunsul scurt al lui Măr.

-Apoi, de ce ţi-ai pune viaţa pentru mine?! întrebă fata.

Atunci Măr nu mai ştiu ce să zică.

într-un târziu zise:

- Nu mă întreba; nu este iertat şi nu o să murim nici unul, căci trebuie să trăim şi să fim fericiţi.

[1] în Valea Haţegului zic cocoană la ceea ce noi zicem domnişoară, domniţă, adică la fete de domni, preoţi etc. (Nota autorului.)

Poporul adunat, văzând acestea, zicea:

- Ce om străin poate să fie acesta de vorbeşte cu atâta cutezare, ca şi când nu i-ar fi frică de balaur, sau e voinic viteaz şi atunci poate că scapă fata împăratului şi ne mântuieşte şi pe noi de nefericirea aceasta, ori este smintit!?

Cânii neîntrerupt se preumblau în jurul stoborului[1] fântânii, râcâind cu picioarele în pământ şi schilăind, parcă ar fi ştiut că acolo este ceva.

Măr îi întrebă pe oameni:

- Ce semne se văd, când iese balşurul afară?

- Ies stropi din fântână, ziseră oamenii.

-Atunci, draga mea, pune-ţi capul la mine în poală şi odihneşte-te puţin, căci rămân eu să priveghez.

Ea-şi puse capul la el în poală şi, fiind ostenită şi suferind mult, îndată şi adormi.

De la un timp, cânii începură a ţâlăi şi a hămui. El trezi atunci fata de împărat, căci gândea că o să fie ceva şi îi zise să meargă mai încolo.

[1] Stobor- coteţul acela de pe gura fântânii, făcut din lemne încleştate unele cu altele, ca să se scoată apa* fără primejdie de a cădea în fântână. (Nota autorului.)

Nici nu greşi cu gândul, căci abia se duce cu câţiva paşi mai încolo, şi ieşiră câţiva stropi din fântână.

El îşi chemă cânii lângă el, şi-şi pregăti sabia.

Poporul, cât a fost adunat, tot a fugit.

O dată ieşi un cap de balaur din fântână; Măr se repezi şi-l reteză, din acela se făcură încă trei capete, dar cânii apucară fiecare câte un cap; el tăie vârfurile limbilor şi le băgă în buzunar; dar deodată din acele capete ieşiră trei şerpi, cu care însă,avură ce face cânii; îi sfâşiară în bucăţi.

Al doilea cap, când ieşi, iarăşi nu mai avu răgaz şi îl reteză, tot aşa făcu cu al treilea, al patrulea, al cincilea şi al şaselea, pe toate le reteză. Făcându-se apoi din ele câte trei, cânii le apucau pe câte unul, Măr tăia vârfurile limbilor, care ieşeau la câte un şarpe, iar cânii îi sfâşiau pe rând. Când ieşi al şaptelea cap, încă-l reteză, dar din acela nu se făcură numai trei capete, ci nouă, din care se făcură nouă şerpi mari. Trei din ei îi apucară cânii şi-i sfâşiară, mai rămaseră încă şase, care săriră toţi la capul lui Măr să îl apuce în toată clipita. El calcă cu picioarele doi, cu mâna apucă alţi doi, dar mai rămaseră doi, care săreau

şi mai turbat asupra capului lui Măr.

Ce să facă el atunci? Nu se gândi mult, îi apucă şi pe aceştia şi cu o vitejie uimitoare se luptă cu ei, până ce câniii gătară cu cei de mai înainte; atunci Măr slobozi pe rând şi pe ceilalţi şerpi, pe cari însă îi sfâşiară câniii, încât n-a mai rămas nici urmă de înfricoşatul balaur.

După ce gătă, mai aşteptă Măr o bucată bună de vreme să vază, că poate tot o să mai iasă ceva, dar spre bucuria lui nu mai ieşi nimic.

Atunci scoase apă din fântână cu o vadră şi bău ei, îi dete fetei şi chemă şi pe oamenii care cu manile încrucişate se uitau la cele ce s-au întâmplat.

Veniră şi ei şi băură până ce se saturară.

Fata împăratului luă atunci de după cap pe Mărşi-i zise:

- Mi-ai scăpat viaţa; de nu erai tu, eu nu aş mai fi pe pământ. Eşti voinic, de care nu s-a mai pomenit.

El zise:

- De nu te scăpăm, nici eu nu mai trăiam; neputând să te uit în veci.

Veni apoi poporul la ei şi îi muîţămi şi lui, pentru că l-a scăpat de necaz, nemaiavând grijă

de aici înainte de balaur să-i câştige tot la o jumătate de an o fată.

Mai înşiră apoi vârfurile limbilor, care erau douăzeci şi şapte la număr, pe o aţă, puse steag alb pe trăsură, sui fata împăratului în ea, se sui şi el, apoi chemă şi cânii la picioarele lor şi pjecară către curtea împăratului.

Ajungând acolo, găsiră pe împăratul şi pe împărăteasă leşinaţi de durere pentru pierderea fiicei lor. Dau să le vorbească, dar în deşert, căci nu aveau cu cine; împăratul şi împărăteasa înnebuniseră.

Curtenii înainte erau supăraţi pentru una, acum erau supăraţi pentru alta. Nu se puteau deci îmbucura dindestul pentru scăparea fiicei, erau însă supăraţi că împăratul şi împărăteasa sunt în aşa stare, încât le era în primejdie viaţa.

Iute chemă Măr toate babele din oraş să le întrebe ce ar fi de făcut ca să scoale împăratul şi împărăteasa. Şi au venit babele şi au cercat cu câte de toate: descântat-a'u, vrăjit-au, bosconi-t_au[1], tămâiatu-i-au, dar toate nu au folosit la nimic. Veni în urmă o babă foarte bătrână, se uită la împăratul şi la împărătească pe-o parte şi pe

[1] A bosconi - a bolborosi descântece.

alta, apoi Ie-a descântat cu inimă de şoarece mestecată cu usturoi, dar nici asta n-a folosit la nimic.

în urmă zise:

- împăratul şi împărăteasa nu se pot scula până nu se vor spăla cu apă adusă de la „zâna de piatră".
- Unde-i zâna de piatră? întrebă Măr.
- E foarte departe, dragul mamii, peste nouă ţări trebuie să meargă cineva, dacă vrea să ajungă acolo.
- Apoi bună va fi apa aceea? întrebă din nou Măr.
- Va fi foarte bună, chiar şi morţii se pot scula cu ea. Aşa mi-a spus mama şi aşa trebuie să fie, dar până acum nimeni n-a putut străbate până acolo, cu toate că s-au dus foarte mulţi şi nu s-au mai întors.
- într-adevăr este zâna de piatră? Cum curge apa? Şi pentru ce se poate merge aşa de greu acolo? întrebă iar Măr.

-Acea fântână ştiu bine că este, apa curge la picioarele unei zâne de piatră, iar pentru ce se poate ajunge aşa de cu greu, eu nu pot să-ţi spun; atâta însă ştiu, că împărăţia aceea e a unei

zmeoaice bătrâne care a avut trei feciori.

- Eu plec să aduc de-acolo puţintică apă, să scol pe împăratul şi împărăteasa, zise Măr.

- Ba să nu te duci, dragă, îl întrerupse fata, căci te vei pierde p-acolo şi eu rămân singură; nici părinţii nu mi se vor scula, nici tu nu vei veni şi apoi va fi vai de mine.

- Nu te teme, iar vin, răspunse Măr.

- Lasă-l să meargă după apă, zise fratele cel mai mic al împăratului, care gândea că dacă va merge Măr acolo nu se va mai întoarce, iar frate-său împăratul şi cumnată-sa împărăteasa vor muri, şi el va rămâne singur împărat.

Se şi gătă Măr de cale, luă un cal din stavă[1], cânii lui, paloşul împăratului şi sabia adusă de-acasă şi plecă.

Cu lacrimi în ochi îl petrecu fata împăratului până la marginea oraşului. Acolo el o sărută şi o mână acasă, zicând:

- Du-te, dragă, acasă şi mă aşteaptă.

-Te voi aştepta, scumpul meu, orişicât, zise

ea.

Merse Măr multă lume şi împărăţie, cu gândul la norocul ce l-a fost pierdut, când l-a

1 Stavă - herghelie.

fost înfierat mumă-sa, dar care până acum nu l-a lăsat, se temea că acum va da de rău. Se gândea la fata împăratului şi-atunci uita toate năcazurile, ba nici de moarte nu-şi aducea aminte, numai să ajungă iar la ea cu veste bună.

lată că ajunse cu seara odată la un loc, unde se vedea „zâna de piatră". Cugetă ca mai bine să odihnească puţintel până dimineaţa, când apoi va lua apă şi va pleca cu ea spre casă. Se puse deci sub un copac şi făcu foc şi vru să frigă nişte carne, ce a vânat-o în pădure. înserase bine, când le gătă aceste şi abia îşi putu întoarce în frigare carnea de vreo câteva ori, când auzi un glas din copac:

- Vai, că frigu-mi-e, mor de frig!

Se uită în sus şi văzu o babă bătrână în copac. Ca om milos ce era zise:

- Scobori, babă, de te-ncălzeşte. Ea iar zise:
- Vai, că frigu-mi-e, mor de frig!
- Scobori, babă, de te-ncălzeşte, zise iar Măr..
- Vai, că frigu-mi-e, mor de frig, zise a treia oară baba
- Dar scoboară şi te-noălzeşte, să nu te aud

văietându-te! zise Măr răstit.

- M-aş scoborî, dar mi-e frică de cânii tăi, zise baba.

- Nu te teme, până voi eu aici, nu-ţi vor face nimic.

- Ba mă tem, numai na, fii bun, trei peri din capul meu şi ţâpă[1] Reste câni.

- Bine.

Ea luă trei peri din cap, îi aruncă jos şi zise încet, încât el să nu audă:

- Lanţ peste cânii tăi!

Atunci se scoborî şi se puse lângă foc şi iar zise:

- Vai, că mor de foame!

- Fă-ţi de mâncare.

Baba-şi luă o broască, o împlântă în frigare, o puse lângă foc să se frigă, pe care atingând-o de carnea lui Măr, zicea:

- Cine frige broasca, va mânca carne şi cine
frige carne va mânca broască.

-Taci, babă spurcată, zise Măr, şi nu-ţi mai atinge broasca de carnea mea, că te dau cânilor mei să te mănânce.

- Te mănânc eu pe tine, răspunse baba,

[1]A ţâpa - aici cu înţelesul de „a arunca".

precum ai mâncat tu pe cei trei feciori ai mei! Atunci, ca muşcat de şarpe, sări sus Măr şi strigă către câni:

- Na, Florian! Na, Cioban! Na, Frunză-de-Măgheran, prindeţi-o şi-o faceţi tot fărâmi, nimic să nu mai rămâie din ea!

Câniі nici nu se mişcau, căci erau lănţuiţi peste tot trupul, cu perii din capul babei.

Prinse sabia, dar nu avu putere să o scoată şi nemaiavând nici alte puteri în trup, baba îl mancă, iar inima i-a aşezat-o într-un buştean.

Păr, rămânând acasă, în toată ziua privea năframa de la frate-său Măr. Odată, privind-o, văzu trei picături de sânge pe ea şi zise:

- Oh! Săracul frate-meu Măr e mort, mă duc să-l caut.

Şi-şi luă rămas bun de la mumă-sa, de la împăratul şi împărăteasa, care, de când se pustii Măr, îl ţineau ca pe fiul lor.

îşi chemă câniі şi plecă.

Merse multă lume, împărăţie, până ce ajunse la locul unde erau păcurarii.

- Bine c-ai venit, ziseră păcurarii până nici nu se apropie bine de ei, de mult te-am aşteptat,

hai de-ţi ia ce ţi-am făgăduit, pentru că ne-ai scăpat de năcaz.

- De ce năcaz? întrebă Păr.
- De zmeul care l-ai omorât.
- Oh, fraţilor, răspunse Păr, nu eu l-am omorât, ci fratele meu, care a trecut pe-aici şi acum a murit! Mă duc să-l caut, doar voi putea da de el.
- Ce mare pagubă că a murit, căci a fost om bun, ziseră păcurarii. Când vei veni înapoi, să vii şi pe la noi.

Se duse mai încolo, multă lume, până ajunse în satul unde omorâse frate-său Măr pe taurul cel sălbatic.

Acolo fiind ostenit şi sosind pe înserate, se băgă la bătrână şi ceru cortel[1] peste noapte.

- Cum să nu-ţi dau, zise bătrâna, că doară d-ta ne-ai făcut binele cel mare, când cu dihania cea de taur!
- N-am fost eu, zise Păr, a fost fratele meu, care a murit şi mă duc să-l caut, doar voi da de el undeva.
- Unde a murit?

[1]A cere cortel - a cere adăpost.

- Nici eu nu ştiu, tocmai pentru aceea mă duc să-l caut.
- Pagubă de el, căci era un suflet de om bun.

Stete noaptea aceea la bătrână, iar dimineaţa îşi luă rămas bun şi plecă mai departe.

Merse iar multă lume împărăţie, până ajunse în oraşu! cu fântâna. Acolo se băgă !a bătrâna la care fusese şi frate-său Măr şi se rugă să-i dea cortei peste noapte.

- Eu îţi dau bucuros, dar fost-ai la împăratul?
- La ce împărat?
- La împăratul nostru, căruia i-ai mântuit fata de moarte şi-ai slobozit fântâna, omorând balaurul.
- Care balaur?
- Poate că ţi-ai uitat de balaurul care l-ai omorât şi de fata împăratului, pe care o ai mântuit de moarte şi care acum te aşteaptă cu dor, să vii odată de la „zâna cea de piatră"; sau nu eşti d-ta acela şi atunci greşesc eu?
- N-am fost eu acela, ci frate-meu, care a murit; acum mă duc să-l caut.
- Unde a murit?
- Nici eu nu ştiu, tocmai pentru aceea-i caut.

- Oh! Cum sameni cu el, fie iertat şi mâie pe unde a înserat, căci bun suflet de om mai era; pe fata împăratului era să o ia de soţie; nu mergi până acolo?

- Nu merg, numai fii bună şi spune-mi cum s-a întâmplat de a omorât balaurul şi cum s-a cunoscut cu fata împăratului?

îi spuse bătrâna toate, cum s-au întâmplat şi i-a spus şi de „zâna de piatră" la care s-a dus.

- Ce fel de zână de piatră era aceea? întrebă Păr.

- Eu nu ştiu, dacă vei vedea, vei şti, numai grijeşte să nu păţi ca fratele d-tale.

Noaptea dormi acolo, iar dimineaţa plecă. Bătrâna-I petrecu până la portiţă.

Merse prin oraş, dar cu faţa astupată, ca să nu-l mai cunoască nimeni.

La marginea oraşului văzu o casă, care era să se huruie[1] de veche, el se gândi; „Precum văd, aici sade cineva şi i se huruie casa, iar de reparat nu şi-o poate. Tot atâta, cu câteva minute, mă duc s-o proptesc cu un lemn".

Se duse la casă şi puse un lemn, ridicând

[1] A se hurui - a se nărui, a se dărâma.

cornul picat.[1] Când era sa plece, ieşi din casă o muiere bătrână, care îl strigă înapoi zicând:

- Vino încoace, omule, vino.

Se duse, îl băgă în casă, îl puse pe scaun şi îl întrebă:

- Unde mergi?

- Am avut un frate, răspunse feciorul, cu numele Măr, pe mine mă cheamă Păr, frate-meu s-a dus în lume şi precum am auzit, s-a dus la „zâna de piatră" după apă, ca să spele pe împăratul şi împărăteasa, spre a se însănătoşi. Acolo de bună samă a pierit, căci pe năframa ce mi-a îăsat-o s-au ivit trei picături de sânge. Mă duc să-S caut.

- Oh, dragul meu, acolo şi tu piereai, dacă nu te-ai fi abătut pe la mine! Eşti bun la inimă, pentru că mi-ai proptit casa din nou; şi fratele tău a fost bun om, dar adâncit în gânduri, nu s-a uitat în lături, şi aşa ca toţi cari au trecut p-aici şi nu au dat pe la mine, nu s-au mai întors. Ţi-am spus că eşti bun şi toţi oamenii buni trebuie să aibă ceva răsplată, un viitor frumos te aşteaptă. Ascultă dar ce-ţi spun eu. A fost odată un împărat, care avea

[1] torn - aici cu înţelesul de colţul acoperişului.

numai o fată. împărăţia lor era mare şi puternică, se putea măsura cu toate împărăţiile. Lor nu le-a fost destul, că aveau o fată, ci ar fi dorit să aibă un fecior, care să moştenească împărăţia şi avuţia lor.<<Când a crescut fata mărişoară, ba încă şi când se juca în colb, a avut destui peţitori, dar împăratul nu â vrut s-o dea, zicând că lui îi trebuie împărat în ioc. Pe-aici se ţinea o zmeoaica bătrână, care avea trei feciori, pe care i-a omorât fratele tău, Măr, pe unul în chip de zmeu, pe altul în chip de taur şi pe al treilea în chip de balaur; acea zmeoaica ceru fata pe sama feciorului ei cel mai puternic, acela care a fost în chip de balaur în fântâna din oraşul nostru, dar, fireşte, împăratul riu s-a învoit. N-a cerut de la nime vreun sfat, ci numai de capul lui a lucrat. A pornit cu oaste în contra zmeoaicei pentru îndrăzneala care a avu-t-o, când a cerut fata. Zmeoaica, cum a făcut, cum n-a făcut, ce a vrăjit, ce n-a vrăjit, destul că a omorât pe împăratul, pe împărăteasa sa şi pe toţi oştenii lui, iar fata a făcut-o piatră, chiar când era la izvor. A fost foarte frumoasă fata aceea şi pentru aceea se cheamă „zâna de piatră". Poate ursita a voit că până va fi rămăşiţă de zmeoaica aceea, zâna de piatră să nu se mai mişte de acolo,

ci tot piatră să fie. Acum cei trei feciori ai ei sunt omorâţi, mai este bătrâna în viaţă, care a omorât pe fratele tău. De vei avea grijă, o vei omorî şi atunci folosind ce-ţi va spune bătrâna zmeoaică, vei învia pe fratele tău, vei învia şi pe fata cea de împărat, o vei lua de soţie şi vei fi împărat peste împărăţia aceea. Norocul fetei că zmeul în chip de balaur a pierit de sabia fratelui tău, că luând pe fata împăratului de-acolo niciodată nu i s-ar fi gătat neamul şi rămăşiţa. Eu am fost ia împăratul de le-am spus că e bună apa de ia „zâna de piatră", cu toate că acea apă e ca şi cealaltă, gândind că fratele tău ca om şi credincios ce l-am cunoscut se va abate pe la mine şi după sfaturile mele va dezlega de vrăjituri pe acea nenorocită fată, omorând zmeoaică, dar am văzut că el aceea n-a făcut-o, dar a şi păţit-o cu negândirea lui. Zmeoaică i-a ţâpat păr din capul ei, ca să-l ţâpe peste câni, el aşa a făcut, iar ea cu vrăjiturile ei a legat câinii, ca şi-cu nişte lanţuri, lui i-a luat puterea şi aşa l-a prăpădit. Te vei duce şi te vei feri de aceasta, lată, eu îţi dau nişte picături, acestea bându-le, nu se va lega de tine nici o vrăjitură. Acum te du.

Plecă Păr mulţămind pentru
îndreptare şi

gândind la ceea ce zisese Măr către mumă-sa, când l-a înfierat; acesta este norocul care i l-a mâncat mumă-sa, căci şi-a uitat să facă o faptă bună şi din aceea au provenit toate nenorocirile şi mai în urmă moartea.

Ajungând şi el în aşa loc, de unde se vedea „zâna de piatră", un dor fierbinte îl cuprinse. I se părea departe locul până acolo să vadă pe aceea care îi este ursita lui.

Totuşi gândi că, fiind înserat, să rămână sub un copac şi să se odihnească până dimineaţa, ca aşa în ziua următoare mai bine să se poată lupta cu zmeoaica, dacă va fi lipsă de aceea.

Se duse tocmai sub copacul unde fusese frate-său, făcu un foc bun şi vru să-şi frigă carnea ce a fost vânat-o în pădure. Când întorcea carnea în frigare mai bine, auzi din copac glasul:

- Vai, că frigu-mi-e, mor de frig!

Se uită în sus şi văzu o babă în copac. îndată ştiu cine e, deci zise:

- Scobori, babă, de te încălzeşte!

Baba iară zise:

- Vai, că frigu-mi-e, mor de frig!

- Da' scoborî-te şi te încălzeşte, să nu te aud văietându-te! zise Păr, făcându-se răstit.

- M-aş scoborî, dar mi-e frică de cânii tăi, zise baba.
- Nu te teme, zise Păr, până voi fi eu aici, nu-ţi vor face nimic.
- Ba mă tem, răspunse baba, numai fii bun, na trei peri din capul meu, şi-i aruncă peste câni.
- Bine.

Ea luă trei peri din cap, îi aruncă jos şi zise încet, ca el să n-audă:

- Lanţ peste cânii tăi!

El luă perii şi-i băgă în foc. însă ea simţi putoare şi zise:

-Ai aruncat perii în foc, mă înşeli, poate ţi-e frică, un june voinic de o biată babă rătăcită şi ascunsă aici de fiarele sălbatice.

-Ba, nu mi-e frică. Na, Bujor, ce ţi-ai băgat coada în foc, de ai pârlit-o? Coada cânelui s-a pârlit, nu perii tăi!

Ea crezu; se scoborî jos, se puse lângă foc şi zise:

- Vai, că mor de foame!
- Fă-ţi de mâncare! zise Păr.

Baba luă o broască, o împlântă în frigare, o puse pe foc să se frigă, şi pe care atingând-o de carnea lui Păr zicea:

- Eu mănânc carnea şi tu broasca.
- Taci, babă spurcată, aibi grijă, nu atinge broasca de carnea mea, căci ţi-o arunc în cap!

Iar baba atingea broasca de carnea lui Păr şi zicea:

- Eu mănânc carnea şi tu broasca.

-Taci, babă spurcată, zise Păr, şi aibi grije
nu tot atinge broasca ta de carnea mea, căci te dau la cânii mei să te mănânce.

- Te mâne eu pe tine, cum am mâncat şi pe
frate-tău.

Atunci ca muşcat de şarpe sări Păr în sus şi strigă cătră câni:

- Na, Bujor, na, Răzor, na, Cetina Brazilor!
Prindeţi-o şi mi-o ţineţi!
îndată săriră cânii, unul o prinse de grumazi, altul de picioare şi altul de mâni.
Atunci zise Păr:
- Afurisită-ţi fie mumă-ta, te învăţ eu pe tine! Unde-i frate-meu?
- Lasă-mă că ţi-l dau, răspunse baba, e aici la copacul din dreapta, vezi cânii acolo.
- Haida iute şi mi-l arată.
- Du-te la buşteanul acela, scoate inima din ei, te du cu ea spre dreapta şi vei găsi lacul

zânelor, pune-i inima jos şi fă formă de trup de om din pământ pe lângă inimă, spală-l cu apă din lac şi va învia.

Aşa şi făcu, se duse, făcu ceea ce zise baba, şi învie frate-său Măr.

- Vai, că mult am dormit! zise Măr.
- Ai fi dormit tu pentru totdeauna, de nu veneam eu, şi îi spuse în ce umblase şi câte păţise şi ce ştiuse.

Atunci Măr zise:

- Cât e de bine că are cineva un frate credincios ca tine. îţi mulţămesc că m-ai scos din nenorocul în care m-a băgat mama.

Vorbind, ajunseră la zmeoaică, care era tot în ghearele cânilor. Măr îi zise:

- Unde sunt cânii mei?
- Iată colo, arătă zmeoaică, sunt dezlegaţi.
- Na, prindeţi-o, cânii mei! Florian, Cioban şi Frunză-de-Măgheran!

Păr îi zise:

- Babo, cum să înviez zâna de piatră?
- Este acolo dedesubtul ei un cui de fier acela să-l scoţi şi apoi învie, zise zmeoaică.

-Ai grije, frate Măr, zise mai încolo Păr, să nu-i faci nimic, că poate n-a spus drept şi când

mă întorc să o aflu încă aici.

- Bine, frate.

Piecă Păr, ajunse la zâna de piatră, beu apă din izvor şi scoase cuiul dedesubt.

Piatra din ce în ce se schimbă în carne şi oase, până în urmă se făcu o fată frumoasă, ca şi care n-a mai fost sub soare.

- Vai, că mult am dormit! zise.

-Ai fi dormit în veci, de nu te sculam eu.

Văzând ea un june înaintea ei, se înspăimântă şi zise:

- Cine eşti tu?

- Eu sunt acela care din blăstămul zmeoaicei te-am scos.

- Unde-i zmeoaica?

- Zmeoaica e aci, mai încolo, îndată o să-i curm zilele!

Ea căzu leşinată în braţele lui.

- Nu te teme, dragă, zise el, nime nu te va mai scoate din braţele mele; a mea vei fi - şi o sărută cu dragoste.

Ea se trezi din leşinul în care căzuse şi zise:

- Dacă m-ai scos, a ta voi fi.

Merseră înapoi şi ajungând la zmeoaica, zise Păr cătră câni:

- Na, Florian, na, Cioban, na, Frunză-de-
Măgheran! Na, Bujor, na, Răzor, na, Cetina
Brazilor, toată fărâmi să o faceţi!

Cânii o prinseră şi o făcură toată praf, nu mai rămase schiamătă[1] din ea. Capul i-l arseră.

încă tot atunci noaptea au mers la curtea fetei celei schimbate în stâncă, acolo toţi au cunoscut-o de pe chipul ei, care era pe peretele casei unde dormea ea.

Tot oraşul, care o aştepta atât de mult, îi veni înainte să o vadă, şi a întrebat-o:

- Unde ai fost atâta timp?

-Am fost moartă, răspunse ea, dar junele acesta m-a înviat, omorând zmeoaica, vrăjmaşa noastră.

- El să ne fie dară împărat!

S-au logodit, fiind de faţă şi Măr, şi au plecat cu toţii la oraşul unde era fata împăratului, pe care o scosese Măr de la balaur. La marginea oraşului se uită Păr să vadă căsuţa cea stricată, dar nu văzu.

Deci, zise către Măr:

- N-ai văzut aici o căsuţă?

- Ba mi s-a părut că am văzut, dară nu

[1] Schiamătă - bucăţică, fărâmă.

m-am uitat la ea.

Atunci spuse Păr toată istoria cu casa aceea.

Ajungând la împăratul, el şi împărăteasa s-au fost sculat şi-l aşteptau pe Măr.

Au spus toate câte au păţit; au făcut apoi logodnă şi au mers cu toţii la tata şi mama lui Măr şi la mama lui Păr.

O! Ce bucurie mare a fost pe toată împărăţia!

Au făcut apoi un ospăţ ca acela! Măr a luat de soţie pe fata de împărat, ce o scăpase din gura balaurului, rămânând la tatăl său, iară Păr a luat cu sine pe mamă-sa, bucătăreasa, şi cu logodnica lui se duse acasă în împărăţia acesteia; a făcut apoi şi el ospăţ, şi a rămas împărat. Măr împăratul şi Păr împăratul au trăit apoi şi mai departe ca doi fraţi şi dacă n-au murit şi astăzi trăiesc.

Cine nu crede, să se ducă să vază.

Doi feţi cu stea în frunte

A FOST CE-A FOST; dacă n-ar fi fost, nici nu s-ar povesti.

A fost odată un împărat. împăratul acesta stăpânea o lume întreagă, şi în lumea asta era un păcurar bătrân şi o păcurăriţă, care aveau trei fete: Ana, Stana şi Lăptiţa.

Ana, cea mai în vârstă dintre surori, era frumoasă, încât oile încetau a paşte când o zăreau în mijlocul lor; Stana, cea mijlocie, era frumoasă, încât lupii păzeau turma când o vedeau pe dânsa stăpână; iară Lăptiţa, cea mai tânără soră, albă ca spuma laptelui şi cu păr moaie ca iâna mieluşeilor, era frumoasă - mai frumoasă decât surorile sale împreună - frumoasă, cum numai dânsa era.

într-o zi de vară, când razele soarelui erau mai stâmpărate, cele trei surori se duseră ca să

culeagă căpşune în marginea codrilor...

Pe când ele culegeau căpşunele, îndată se aude un şir de tropote, ca şi când ar veni şi s-ar apropia o ceată de călăreţi. Era cine era: era tocmai feciorul împăratului venind ca să meargă cu prietenii şi cu curtenii săi la vânat.

Tot voinici frumoşi, crescuţi în şelele cailor, dar cel mai frumos şi pe cel mai înfocat armăsar era... cine altul putea să fie?... făt-voinic, feciorul de împărat. Focul cailor se stampară în zărirea celor trei surori şi călăreţii deteră în pas mai încetişor, până ce, veniţi şi sosiţi, se simţiră duşi.

-Auzi, tu! soră! grăi Ana către sora mijlocie, dacă m-ar lua pe mine i-aş frământa o pâine, din care mâncând s-ar simţi şi-ar fi tot june şi voinic, mai voinic decât toţi voinicii din lume.

- Eu, zise Stana, dacă pe mine m-ar lua, i-aş toarce, ţese şi coase o cămaşă, pe care îmbrăcând-o s-ar putea lupta cu zmeii, trecând prin apă fără să se ude, trecând prin foc fără ca să se ardă.

- Iară eu, grăi Lăptiţa, cea mai tânără soră, dacă i-aş fi soţie, i-aş face foi feţi-frumoşi, gemeni, cu părul de aur şi cu stea în frunte, stea ca luceafărul în zori.

Când trec pe lângă fete, voinicii, chiar şi cei împărăteşti, văd cu ochii şi ascultă cu urechile. Ascultând, ei auziră, înţeleseră, iar înţelegând, ei suciră frânele şi săriră la fete.

- Sfântă-ţi fie vorba şi a mea să fii, soţie de împărat! grăi feciorul de împărat ridicând la sine în şa pe Lăptiţa cu căpşune cu tot.

- Şi tu a mea! grăi cel dintâi voinic către Stana, făcând şi el, precum a văzut pe stăpânul său.

- Şi tu a mea! grăi al doilea în voinicie către Ana, ridicând-o şi pe ea în şa.

Făcând aşa, voinicii porniră spre curtea împărătească.

în ziua următoare se făcură nunţile şi apoi trei zile şi trei nopţi întreaga împărăţie răsună de veselia ospeţelor.

Peste alte trei zile şi trei nopţi merse vestea în ţară că Ana şi-a făcut pâinea; a cules bobi, a măcinat, cernut, frământat şi a copt pâinea precum a fost zis la cuiesul de căpşune.

încă de trei ori câte trei zile şi de trei ori câte trei nopţi trecură şi o nouă veste merse în ţară: că Stana şi-a făcut cămaşa; a cules fire de in, le-a copt şi meliţat, a periat fuiorul, a tors firele, a

ţesut pânza şi a cusut cămaşa pe trupul soţului ei, precum a fost zis la culesul de căpşune.

Numai a Lăptiţei vorba nu s-a împlinit încă. Dar toate se fac numai cu vremea.

Când se împlini de-a şaptea oară a şaptea zi, numărată de la cea dintâi zi de la cununie, feciorul de împărat se arătă înaintea voinicilor şi celorlalţi curteni ai săi cu faţa veselă şi cu vorba pe de sute şi mii de ori mai blândă şi mai îndurătoare decât până acuma, dând de ştire că de aici înainte multă vreme n-are să mai iasă din curte, fiindcă-l poartă inima să stea zi şi noapte lângă soţia sa. Era adecă să se întâmple precum a grăit Lăptiţa la cules de căpşune... Şi lumea, şi ţara, şi întreaga împărăţie se bucurau aşteptând să se vadă ce nu s-a mai văzut încă.

Hei! dar multe se petrec în lume şi dintre multe, multe bune şi multe rele!

S-a întâmplat adecă ca feciorul de împărat să aibă şi o mamă vitregă, iar asta o fată mare în păr, pe care a fost adus-o cu sine, având-o de la cel dintâi bărbat. Şi apoi, vai şi amar de acela ce cade în asemenea cuscrii!

După gândul vitregei era să fie ca fiica sa s-ajungă soţie de împărat şi stăpână peste

împărăţie, iară nu Lăptiţa, fata cea de păcurar.

Şi, acuma, sărmana Lăptiţa avea să sufere. Vezi! aşa e lumea: chiar şi acolo e rea, unde o poartă gândul cel bun.

Era acuma în gândul vitregei ca întâm-plându-se după cum a fost zis Lăptiţa, să facă pe lume să creadă şi să creadă feciorul de împărat că nu e precum este şi precum s-a zis.

Nu putea însă face nimic, fiindcă feciorul de împărat stetea de-a pururea, zi şi noapte, lângă soţia lui. îşi puse dar de gând ca cu una, cu două, cu vorbe de iscusinţe, să-l urnească pe acesta, iară după aceea, rămânând Lăptiţa în grija ei, a ei să fie grija. Ştia că nu-i va fi greu să afle cale şi chip. Cu una, cu două, feciorul de împărat nu se urnea însă din loc. Vorbele zburară în vânt şi iscusinţele rămaseră lucru fără treabă. Vremea trecea, ziua se apropia, era mâine-poimâine, şi feciorul de împărat nu se depărta de lângă soţia sa.

Când vitrega văzu că acuma nu e încotro, îşi puse piatră pe inimă şi trimise carte, ştire şi veste la frate-său, a cărui împărăţie era vecină, spuse cum şi ce, şi grăi două-trei vorbe, ca să vină cu oaste şi voinici şi să cheme pe feciorul de

împărat la război.

Asta era una, bună şi cea din urmă. Nici nu rămase în zadar!

Feciorul de împărat sări cuc de mânie, când veni vestea că acum nu e bine, că iacă cum şi ce, şi cum că ostile vrăjmaşilor sunt pe cale să vină, să intre şi să fie, precum de mult n-a mai fost... Bătaie adecă, grozavă, bătaie între doi împăraţi!

Văzu şi el că acuma nu e încotro, că n-are decât să facă ce e de făcut.

Aşa sunt feciorii de împărat! Oricât de în drag şi-ar păzi nevestele şi oricât de-a dor ar aştepta să-şi vadă feţii, când aud de bătaie li se zvârcoleşte inima în trup, li se frământă creierii în cap, li se împăienjenesc ochii... lasă nevastă şi feţi şi pornesc ca vântul la război.

Feciorul de împărat a pornit ca primejdia, s-a dus ca pedeapsa lui Dumnezeu, s-a bătut cum se bate, cum numai el se bate şi, când în a treia zi au crăpat zorile, iarăşi a fost în curtea împărătească, sosind cu inima stâmpărată prin luptă şi cu ea plină de dor neastâmpărat să ştie ce e şi cum, de când s-a dus!

Hei! Dar ce-auzi? Ce văzu? îmi vine nici să

nu mai povestesc, când văd atâta răutate, atâta suflet fără milă şi urâtă, şi supărăcioasă, şi grozavă treabă, încât nici nu se poate spune fără ca să răsufli o dată cu greu.

Adecă a fost aşa, că tocmai în a treia zi, în crepetul zorilor, în clipita când stelele se sting pe cer, când feciorul de împărat era numai trei paşi de la poarta curţii, s-a coborât darul lui Dumnezeu şi s-a întâmplat întocmai precum a fost zis Lăptiţa: doi feţi-frumoşi, feciori de împărat, unu! ca şi altul cu păr de aur şi cu luceferi în frunte.

Dar era ca lumea să nu-i vadă!

Vitrega, rea precum era în gândul ei, în pripă puse doi căţei în locul copiilor feţi-frumoşi, iar pe copiii cu părul de aur şi cu steaua în frunte îi îngropa la colţul casei, tocmai la fereastra împăratului.

Când feciorul de împărat intră în casă şi cercă s-audă şi să vadă, n-auzi nimic, ci văzu numai pe cei doi căţeluşi, pe care vitrega i-a fost pus în patul Lăptiţei.

Multă vorbă nu se mai făcu. Feciorul de împărat văzu cu ochii şi asta era destul. Lăptiţa nu şi-a ţinut vorba, şi acuma nu rămăsese decât să-şi ajungă pedeapsa.

Feciorul de împărat n-avu încotro, îşi calcă pe inimă şi porunci să o îngroape în pământ până la sânişori, rămânând aşa în ochii lumii, pentru ca să se ştie ce e aceea când cineva cutează să înşele pe un fecior de împărat.

într-altă zi, apoi, se făcu pe gândul vitregei. Feciorul de împărat se cunună a doua oară şi iarăşi răsunară veseliile la nuntă trei zile şi trei nopţi.

Hei! dar nu e darul lui Dumnezeu pe fapta nedreaptă!

Cei doi feţi-frumoşi nu aflau odihnă în pământ.

în locul în care erau îngropaţi, crescură doi paltini frumoşi. Când vitrega îi văzu crescând, porunci ca să-i stârpească din rădăcină.

- Lăsaţi-i să crească! porunci împăratul. îmi place aici la fereastră! Aşa paltini n-am văzut încă.

Şi apoi crescură paltinii, crescură cum alţi paltini nu cresc: în fiecare zi un an, în fiecare noapte alt an, iară în crepetul zorilor, când se sting stelele pe cer, trei ani într-o clipită. Când se împliniră trei zile şi trei nopţi, cei doi paltini erau mândri şi nalţi, ridicându-se cu crengile lor până la fereastra împăratului. Şi apoi, când adia.vântul

şi se mişcau frunzele, împăratul asculta, asculta zile întregi la şoptirea lor. îi părea că aude un suspin neîncetat, ca o plângere pusă în vorbe neînţelese, pe care numai sufletul lui o simţea, ca o simţire ascunsă şi nepricepută, care ziua nu-i lăsa odihnă şi care noaptea îl ţinea treaz. îl cuprindeau fiorii în auzul acestei şoptiri şi totuşi îi părea că n-ar putea să fie fără de ea.

Vitrega simţi însă ce e şi cum. îşi puse de gând ca cu orice preţ să stârpească paltinii. Era greu, dar minţile muiereşti storc din piatră zăr. Vicleşugul muierilor dezbracă voinicii; ce puterea nu poate, poate dulceaţa vorbelor, şi ce nici asta nu poate, pot lacrămile mincinoase.

într-o dimineaţă, împărăteasa se puse pe de marginea patului soţului ei şi începu să-l ademenească cu dezmierdări şi vorbe de dragoste. Mult a ţinut până la ruptul firului, dar în sfârşit... şi împăraţii sunt tot oameni.

- Bine! grăi feciorul de împărat cam cu jumătate de gură. Să fie pe voia ta; să stârpim paltinii; dar din unul să facem un pat pentru mine, din altul un pat pentru tine.

împărăteasa se mulţumi cu atâta.

Paltinii fură tăiaţi, şi nici nu se înnopta bine

până ce paturile erau făcute şi puse în casa împăratului.

Când feciorul de împărat se culcă în patul nou, îi părea că se simte de o sută de ori mai greu decât până acuma şi totuşi află odihnă cum n-a mai aflat; iară împărătesei i se părea că zace culcată pe spini şi mărăcini, încât toată noaptea nu putu adormi.

După ce împăratul adormi, paturile începură să scârţâie. Şi din aceste scârţâituri împărăteasa scotea un înţeles cunoscut; i se părea că aude vorbe, pe care nimeni nu le pricepea decât numai dânsa.

- Ţi-e greu, frăţioare? întrebă unul dintre paturi.
- Ba! Mie nu mi-e greu, răspunse patul pe care dormea împăratul, mi-e bine, căci pe mine zace iubitul meu tată!
- Mie mi-e greu, zise cellalt pat, căci pe mine zace un suflet rău!

Şi tot aşa vorbiră paturile în auzul împărătesei până în crepetul zorilor.

Când se făcu ziuă, împărăteasa îşi puse de gând să prăpădească paturile. Porunci dar să facă alte două paturi tocmai ca şi acelea, şi când

împăratul merse la vânat, le puse pe aceste pe neştiute în casă, iară paturile de paltini le aruncă în foc până la cea mai mică scândură.

Focul ardea; iară în pocniturile focului împărăteasa părea că aude tot acele vorbe de înţeles nepriceput.

După ce paturile arseră, încât nu rămase nici măcar o bucăţică de cărbune, împărăteasa adună cenuşa şi o aruncă în vânt, pentru ca să fie dusă peste nouă ţări şi nouă mări, ca parte cu parte în veci să nu se mai afle.

Ea n-a.văzut însă că tocmai atunci, când focul ardea mai frumos, se ridicară în sus două scântei şi, ieşind la lumină, căzură tocmai unde au fost crescuţi cei doi paltini, iară căzute aici, cele două scântei se prefăcură în doi mieluşei gemeni, din care unul era tocmai atât de frumos ca şi celălalt, tocmai atât de blând, cu lâna tocmai atât de strălucită. Doi miei, fiecare preţ de-o împărăţie!

Când împărăteasa văzu mieluşeii păscând pe sub ferestrele împăratului, sări plină de bucurie la dânşii, îi luă în braţe pe amândoi şi-i duse la soţul său.

Din clipita asta, feciorul de împărat zi şi

noapte nu se gândea decât la mieluşei. îi părea că în fiecare mişcare a mieluşeilor, în fiecare zbieret ieşit din gura lor, în fiecare privire află ceva, care îi cădea greu şi totuşi îi uşura inima.

Văzând că soţul său a îndrăgit mieluşeii, împărăteasa iarăşi prinse gând rău şi nu se împacă până ce, când cu bine, când cu rău, când cu vorbe dulci şi când cu plâns, nu făcu pe feciorul de împărat ca să se învoiască cu pierzarea mieluşeilor.

Mieluşeii fură tăiaţi. Ce nu se putu mânca, împărăteasa puse să se arunce în foc... în foc şi piele, şi lână, şi oase şi tot ce a mai fost.

Nu mai rămase nimic.

Nimeni n-a băgat de seamă că tocmai pe fundul vasului în care s-a spălat carnea, între crăpătura doagelor au rămas două bucăţele din creierii mieluşeilor. Când apoi slujnica împăratului s-a dus la vale după apă, bucăţelele de creieri s-au spălat şi au mers cu pârâul până la apa cea mare, care curgea prin mijlocul împărăţiei. Aici din cele două bucăţele s-au făcut doi peştişori cu solzi de aur, unul tocmai ca cellalt deopotrivă, ca să se ştie că sunt fraţi de gemeni.

într-o zi, pescarii împărăteşti se sculară dis-

de-dimineaţă şi-şi aruncară mrejile în apă. Tocmai în clipa când ceie din urmă stele se stinseră pe cer, unul dintre pescari ridică mreaja şi văzu ce n-a mai văzut: doi peştişori cu solzii de aur.

Pescarii se adunară să vadă minunea, iar după ce văzură şi se minunară, hotărâră ca, aşa vii precum sunt, să ducă peştişorii la împărat şi să-i facă cinste.

- Nu ne duce acolo, că de acolo venim, de acolo suntem şi acolo e pieirea noastră, grăi unul din peştişori.
- Ce să fac dar cu voi? întrebă pescarul.
- Pune-te şi adună rouă de pe frunze, la-să-ne să înotăm în rouă, pune-ne la soare şi apoi nu veni până ce razele soarelui nu vor fi sorbit rouă de pe noi, grăi al doilea peştişor.

Pescarul făcu precum i s-a zis: adună rouă de pe frunze, lăsă peştişorii să înoate în rouă, îi puse la soare şi nu veni până ce razele soarelui nu sorbiseră rouă de pe ei.

Ce-a aflat? Ce-a văzut? Doi copilaşi, feţi-frumoşi cu părul de aur şi cu stea în frunte, unul ca şi celălalt, încât cine îi vedea trebuia să ştie că sunt gemeni.

Copiii crescură repede... în fiecare zi, un an,

în fiecare noapte, alt an, iar în crepetul zorilor, când stelele se stingeau pe cer, trei ani într-o clipită. Şi apoi creşteau precum alţii nu cresc: de trei ori în vârstă, de trei ori în putere şi tot de trei în înţelepciunea minţii. Când se împliniră trei zile şi trei nopţi, copiii erau de doisprezece ani în vârstă, de douăzeci şi patru în putere şi de treizeci şi şase în înţelepciunea minţii.

-Acuma lasă-ne să mergem la tatăl nostru, grăi unul dintre copii către pescar.

Pescarul îi îmbrăcă frumos pe amândoi, le făcu câte o căciulă de miel, pe care o traseră pe cap, ca nimeni să nu vadă părul de aur şi steaua în frunte, apoii feţii porniră către curtea împăratului.

Era ziua mare când ajunseră la curte.

- Vrem să vorbim cu împăratul! grăi unul dintre feţi către străjerul ce sta încărcat de arme la poarta curţii.
- Nu se poate, fiindcă tocmai acuma sade la masă, îi răspunse străjerul.
- Tocmai pentru că sade la masă! vorbi al doilea făt, intrând îndărătnic pe poartă.

Străjerii se adunară, voind să scoată pe feţi din curte, dar aceştia trecură printre dânşii precum

trece argintul viu printre degete. Cu trei paşi înainte şi alţi trei în sus se pomeniră tocmai înaintea casei celei mari, unde împăratul ospăta cu curtenii săi.

- Vrem să intrăm! grăi unul dintre feţi aspru către slujitorii ce stau la uşă.

- Nu se poate, răspunse un slujitor.

- Ei, vom vedea noi dacă se poate ori nu se poate! strigă cellalt făt, cotind îndărătnic pe slujitori în dreapta şi în stânga.

Dar mulţi erau slujitorii, şi feţii numai doi. Se făcu o îmbulzeală şi o larmă înaintea uşii, încât răsună curtea.

- Ce e acolo afară? întrebă împăratul mânios.

Feţii se deteră pacinici când auziră vorbele tatălui lor.

- Doi băieţi voiesc să intre cu puterea! zise un slujitor intrând la împăratul.

- Cu puterea! Cine să intre cu puterea în curte la mine? Cine sunt băieţii aceia? strigă împăratul într-o răsuflare.

- Nu ştiu, înălţate împărate, răspunse slujitorul, dar curat nu-i lucru, căci băieţii sunt tari ca puii de lei, încât au străbătut prin străjuirea de

la poartă, şi acuma ne dau nouă de lucru! Ş-apoi de îndărătnici ce sunt, nici căciulile nu şi le iau din cap!

împăratul se roşi de mânie.

- Scoateţi-i afară, strigă el, înhăţaţi-i cu câinii!

- Lasă, că mergem noi şi aşa, grăiră feţii plângând de asprimea vorbelor ce auziră, şi porniră în jos pe trepte.

Când erau să iasă pe poartă, îi opri un slujitor ce venea în ruptul sufletului.

-A zis împăratul să veniţi, că împărăteasa vrea să vă vadă! .

Băieţii se gândiră puţin, apoi se întoarseră, suiră treptele şi intrară la împăratul, cu căciulile în cap.

Era o masă plină, lungă şi lată, iar pe lângă masă toţi oaspeţii împărăteşti, în capul mesei împăratul şi lângă dânsul împărăteasa şezând pe douăsprezece perini de mătasă.

Când băieţii intrară, căzu una dintre perinile pe care şedea împărăteasa. Ea rămase pe unsprezece perini.

- Luaţi căciulile din cap! strigă un curtean
către băieţi.

- Acoperământul capului este cinstea omului. Noi avem poruncă să fim precum suntem.

- Ei bine! grăi împăratul îmblânzit de auzul vorbelor ce ieşiră din gura băietului. Rămâneţi precum sunteţi! Dar cine sunteţi? De unde veniţi? Şi ce voiţi?

. - Suntem doi fraţi gemeni, doi lăstari dintr-o tulpină ruptă în două, jumătate în pământ şi jumătate în cap de masă; venim de unde-am porntt şi suntem sosiţi de unde venim: fost-am cale îndelungată şi am grăit cu suflarea vânturilor, şi am vorbit în limba fiarelor, şi am cântat cu valurile de apă, iar acuma, în grai de om, voim să-ţi cântăm un cântec, pe care-l cunoşti fără ca să-l ştii!

De sub împărătească sări a doua perină.

- Lasă-i să meargă cu prostiile lor! grăi ea către soţul său.

- Ba *nu,* !asă-i să cânte! răspunse împăratul. Tu ai dorit să-i vezi, iar eu doresc să-i ascult. Cântaţi, băieţi!

împărăteasa tăcu, iar feţii începură să cânte povestea vieţii lor.

-Afost un împărat... începură feţii: de sub împărătească căzu a treia perină.

Când feţii povestiră despre pornirea feciorului de împărat la bătaie, de sub împărătească căzură trei perini deodată.

Când feţii sfârşiră cântecul, sub împărătească nu mai era nici o perină, iar când ei luară căciulile din cap şi-şi arătară părul de aur şi stelele în frunte, oaspeţii, curtenii şi împăratul îşi acoperiră ochii, ca să nu cumva să piardă lumina de atâta strălucire.

Şi s-a făcut apoi, precum de la început a fost să fie, Laptiţa fu pusă în cap de masă lângă soţul ei; fata vitregei rămase cea mai rea slujnică la curtea Lâptiţei, iar pe vitrega cea cu gând rău o legară de coada unei iepe nebune şi înconjurară ţara de şapte ori cu ea, încât lumea să ştie şi să nu mai uite că cine începe rău, cu rău sfârşeşte.

Viteazul cu mâna de aur

A FOST ODATĂ
ca niciodată,
când n-ar fi,
nu s-ar povesti:
Când se potcovea purice/e
cu 99 oca de fier
şi tot fi sta
călcâiul gol!

A fost odată un împărat, bogat nevoie-mare. Ş-avea o fată frumoasă, frumoasă, atât de frumoasă că

la soare te puteai
uita, iar la dânsa,
ba.

Păru-i era cu totul şi cu totui de aur, de-ai fi

zis că e o zână. Dar nu putea s-o scoată afar' din casă, din pricina unui zmeu, că de multe ori cercase s-o răpească şi să fugă cu dânsa.

Aşa azi, aşa mâine, până ce, urându-i-se fetei cu atâta pază, într-o zi se rugă de tat-su s-o scoată şi pe ea măcar un ceas la lume. Se împotrivi-mpăratul deocamdată; dar, după ce se gândi şi se răzgândi, văzând că n-are încotro: „Cum i-o fi ursita!" îşi zise el în sine-şi. Şi o scoase la lume, dup-atâta plânset şi rugăminte.

Dar, abia făcuseră câţiva paşi, pe marginea pârâiaşului ce şerpuia-n vecinătate, când deodată se pomeniră că vine un nor cu fulgere şi tunete. Până să se adăpostească de ploaie, un vârtej luă fata, se făcu nevăzut şi o duse la casa zmeului, întoarsă cu gura spre prăpăstii.

în zadar plânse şi se obidi împăratul, că n-avu ce să facă. Aşa-i fusese scris! Numai atât îl frământa, că nu ştia unde se află, nici dacă e vie ori moartă. Se hotărî dar să dea

sfoară 'nţară,

să se cerceteze pretutindeni, cu nădejea că doar

o da peste locul unde-ar fi ascunsă.

Tot pe-atunci s-afla, în partea locului, un crai cu doi feciori, frumoşi de ţi-era dragă lumea cu dânşii. Şi, fiindcă mulţi îmblaseră-n deşert să găsească pe fata de-mpărat, vrură să-şi încerce şi ei norocul, că aşa se făgăduise-mpăratul: să-i dea jumătate din împărăţie şi pe fiică-sa de nevastă cui s-o învrednici s-o aducă. Veniră, dar, la curtea-mpărătească, spuseră cine sunt şi care le e gândul, cerură apoi

parale
de cheltuială
şi haine
de primenealã

şi plecară amândoi pe câte-un cal bidiviu, ce fugea

ca vântul şi ca
gândul.

Merseră, merseră şi iar merseră

cale lungă să
le-ajungă,

până intrară-ntr-o vale, unde o babă cu două fete semănau mac, de parcă n-ar fi fost în firea lor.

- Bună ziua, bătrâno, ia spune-ne, unde duce drumul?

- La casa zmeului, măiculiţă. Dar ce căutaţi într-acolo?

- Să luăm pe fata de-mpărat şi s-o ducem de unde a răpit-o.

- Ştiţi ce? Eu vă-ndemn să vă-ntoarceţi înapoi, că... deh...

pe mulţi am văzut ducându-se, dar pe nici unu-ntorcându-se!

- Ba e vorbă! Ei s-au dus câte unul şi d-aia
i-a răpus zmeul, pe când noi mergem doi deodată
şi n-are ce ne face.

-Atunci, adăstaţi să vă spun o vorbă şi să vă dau ajutorul ce m-oi pricepe...

- N-avem vreme, bătrâno; n-avem vreme.
Să ne vedem sănătoşi peste trei zile!

Şi, dând pinteni cailor, porniră

ca vântul şi ca gândul,

până ajunseră pe un deal, de unde se zărea muntele zmeului. Aici începură să simtă răcoare; din răcoare se făcu frig şi din frig un ger aşa de cumplit, că nu mai putură merge. Se deteră jos de pe cai să se adăpostească, dar amândoi încremeniră sub o stană de piatră.

Multă vreme trecuse la mijloc şi-mpăratul, văzând că nici o veste nu i se mai aduce, se hotărî să mai trimită şi pe alţii.

Craiul şi crăiasa, după ce ani întregi aşteptaseră să li se întoarcă feciorii, începură să se jelească şi să-şi dorească un alt fecior.

Nu trecu mult şi se pomeni împărăteasa că rămăsese-ngreuiată. Vremuind vremea sarcinii, sosi şi ceasul naşterii. Şi născu un dolofan de copil, frumos ca un bujor, având o mână cu totu! şi cu totul de aur, de se minunau toţi de dânsul.

Cât creşteau alţi copii într-un an, el creştea într-o lună. Şi-ndată se făcu mare. Şi cum se făcu mare, începu să vorbească. Şi cum începu să vorbească, întrebă pe mă-sa şi pe tat-su unde-i sunt fraţii, că - de unde nu - are să plece să-i cate.

Mă-sa, cum îl auzi, înmărmuri de frică. Deocamdată nu vru să-i spuie nimic, de teamă

să nu rămâie şi fără dânsul. Dar atât de mult şi cu aşa stăruinţă o întrebă băiatul, că nu se putu stăpâni să nu-i spuie. El, cum află, îi zise că nu degeaba s-a născut pe lume, ci ca să facă vreo ispravă. Şi ce ispravă mai mare, de nu să-şi găsească fraţii, măcar de-ar fi să le aducă numai moaştele.

Deci, într-o bună dimineaţă,

se sculă-n revărsatul zorilor,
se spălă-n rouă florilor,

şi, intrând în grajd, se uită pe rând la toţi caii.

Toţi ca toţi, dar între toţi s-afla unul de nu avea seamăn, aşa era de slăbănog şi de căzătură. Dar se cunoştea că-ntr-o vreme fusese, biet, cal dintre cai, fiindcă ş-acum avea o căutătură ca de fulger. Cum îl văzu, viteazul îi grăi-n limba lui şi-l întrebă de ce a ajuns în aşa proastă stare.

- Fiindcă nimeni nu m-a mai căutat şi nimeni nu s-a mai învrednicit să mă încalece, de când era moşu-tu tânăr. Pe atunci aveam douăsprezece perechi de aripi, din care acum abia mi-au mai rămas numai cotoarele.
- O să te-ncalec eu! răspunse viteazul.

- O să mă-ncaleci, stăpâne, dar să ştii că trebuie să ai mână tare, că altfel, când mi-oi lua zborul, n-o să mă poţi îndrepta unde ţi-e voia.

- De-asta nu purta grijă, că ce poate fi mai tare ca o mână de aur!

-Atunci scaldă-mă-n lapte dulce şi dă-mi să mănânc o copaie de jeratic.

După ce făcu tocmai cum îi zise calul, viteazul îl scoase din grajd, îi puse şaua şi-l pregăti de drum.

Apoi, suindu-se la tat-su, îi ceru să-i dea merindele şi câte trebuiesc pentru călătorie, că el e gata de ducă.

în deşert îl rugă tat-su, în deşert îl rugă mă-sa să nu plece; el n-ascultă de nimic şi de nimeni, ci - înduplecându-i să-l lase - le sărută mâna, îşi luă ziua-bună şi porni cu calul, care fugea ca vântul şi ca gândul.

Merse, merse şi iar merse, trei zile şi trei nopţi de-a rândul, până dete de-o vale cu mac semănat, unde-! apucă un somn de i se lipeau ochii. Dar el, în loc să se culce, dete pinteni calului şi-ntr-o clipă fu la marginea văii, unde văzu un bordei de parcă era ţinut într-o gheară de cocoş, întors cu spatele spre el, iar cu uşa spre

miazănoapte. Şi-i strigă de departe:

-Ascultă, bordei, de mine, şi te-ntoarce mai bine, ca să pot intra în tine!

Bordeiul se supuse şi se-ntoarse. Şi, intrând înăuntru, dete acolo peste Muma-Pădurii, cu două fete-fetişcane, ca nişte zâne de frumoase.

- Dar ce vânt te-a adus pe-aicea, voinice? îl întrebă baba cu mirare.
- Nici un vânt nu m-a adus, babo, ci am venit eu, ca un viteaz ce sunt, ca să-mi caut fraţii, măcar de nu i-aş găsi şi nu le-aş duce acasă decât numai moaştele!
- Fraţii tăi? Hei, sărmanii! Sunt încremeniţi sub o stană de piatră, încă de pe când semănăm noi macul. N-au vrut să m-asculte ca să-i învăţ câte ceva, ci au pornit de parcă le pusese oala: d-aia au şi păţit-o.
- Spune-mi mie, babo, ce era să le spui, că tot fraţi suntem!
- Ce-aş avea să-ţi spui nu prea e treabă mare, că... deh!... poţi s-ajungi pân-la casa zmeului, dar nu-l poţi răpune, că e viteaz mare.

TS

Mai bine-ntoarce-te-napoi, că

pe mulţi i-am văzut ducându-
se, dar pe nici unu-
ntorcându-se,

şi e păcat de tinereţea şi frumuseţea ta să piei pe-acolo. Tot din pricina lui am sădit şi eu valea asta de mac, ca să nu poată veni să-mi fure fetele. Pasămite, babei îi plăcuse voinicul şi pe loc se gândise să-i dea o fată de-ale ei de nevastă. Vedea ea bine că nu e om prost nici de neam, nici de fire, că altfel cum ar fi ajuns pân-acolo! Viteazul îi răspunse:

- Ba-nainte m-oi duce, babo, şi din cale nu m-oi întoarce, că nimeni nu e-n stare să-mi sfărâme mâna mea tare, de aur!

- De eşti aşa de viteaz, să te-ajut şi eu cu dduă lucruri, la cofa asta vrăjită şi, când te-i sui pe deal ş-o veni un ger cumplit de n-o să-l mai poţi răbda, s-o pui în cap şi să-i zici:

„Cofă, cofiţă,
putere măiestrită,
dă-miniţică
încălzeală să birui
a geruiaiă!"

Mai ia şi sticla asta vrăjită şi, când ăi da de-o căldură şi de-un zăduf de n-o să le poţi răbda, s-o pui în cap şi să-i zici:

„Sticlă, sticluţă,
putere măiestrită,
dă-mi niţică
răcoreală să birui a
zăpuşeală!"

în schimb, însă, să-mi faci şi tu mie o slujbă, de-i ajunge să te-ntorci cu bine. Când ăi veni, să-mi aduci de-acolo amândouă vasele pline: cofa cu apă-vie, sticla cu apă-moartă; cu apa-vie să pot întineri pe oricine, cu apa-moartă să pot îmbătrâni pe oricine.

Atât vorbi Muma-Pădurii, iar viteazul îşi luă ziua-bună şi plecă, puindu-şi în desagi cofa şi sticla ce-i dăduse.

Merse, merse şi iar merse, cale de vreo zi ş-o noapte, pân-ajunse în ţinuturile zmeului.

Cum începu să suie dealul, simţi mai întâi o răcoreală, răcoreală se prefăcu-n frig, iar frigul în ger cumplit, de crăpau lemnele şi pietrele.

- Ce ne facem, stăpâne? zise calul. Mi-au îngheţat toate aripile şi nici că mai pot să răsuflu.

- Nu te deznădăjdui, că am eu grijă!

Şi scoţând cofa de la Muma-Pădurii, o pu-se-n cap zicându-i:

- Cofă, cofiţă,
putere măiestrită,
dă-mi niţică
încălzeală să birui a
geruială!

Şi, ca prin farmec, le veni o căldură plăcută, de putură păşi-nainte. încet-încet, căldura-ncepu să crească. Cald ici, mai cald dincolo, până se făcu zăduf mare, de le curgea sudoarea ca gârla.

- Ce ne facem, stăpâne? întrebă iarăşi calul. Mi s-au înmuiat toate aripile şi parcă mai greu e la căldură!

- Nu te deznădăjdui nici de-asta, că port eu grijă!

Şi scoţând sticla de la Muma-Pădurii, o puse-n cap, zicându-i:

- Sticlă, sticluţă,
putere măiestrită,
dă-mi niţică
răcoreală să birui a
zăpuşeală!

Şi, ca prin farmec, se făcu răcoare plăcută, de putură păşi-nainte.

Merse, merse şi iar merse, pân-ajunse aproape de casa zmeului, toată numai de cleştar, ce părea ţinută într-o gheară de vultur şi-ntoarsă cu spatele spre dânsul, iar cu faţa înspre prăpăstii. Şi de departe-i zise:

-Ascultă, casă, de mine
şi te-ntoarce mai bine,
ca să pot intra-n tine!

Casa se supuse şi se-ntoarse cu uşa, iar viteazul - intrând înăuntru - cu mirare *văzu* pretutindeni mulţime de fete frumoase, purtând răsfirat pe spate un păr lung, cu totul şi cu totul de aur, dar semănând una cu alta de parc-ar fi fost nişte surori gemene. Pasămite era fata de împărat, care se străvedea aidoma în toţi păreţii de cleştar ai casei.

Când o-ntâlni, îi dete bună-ziua după obicei, iar ea, plină de bucurie, îl întrebă ce vânt îl adusese pe-acolo.

- Nici un vânt, fată de-mpărat, ci am venit eu, ca un viteaz ce sunt! Fraţii mei plecaseră ca

să te găsească, şi eu, aflând că zmeul i-a încremenit sub o stană de piatră, am sosit ca să-i cer seamă de unele ca astea. De-i vrea să mergi cu mine, mare bucurie o să fie pe-mpăratul, care de atâţia ani te caută şi te jeleşte.

- Cum să merg? Dar frică mi-e pentru tine, că zmeul e viteaz de s-a dus pomina. Numa-n casă e om ca toţi oamenii, iar afară se preface-n nor şi-n vijelie turbată!

- Viteaz o fi zmeul, dar eu ştiu una şi bună: că nimeni nu e-n stare să-mi sfărâme mâna mea a tare de aur!

Şi voinicul o rugă să-i aducă scaunul pe care avea obicei să şază zmeul şi un pahar cu apă de care bea dânsul. Cum i-l aduse şi se aşeză în el, scaunul începu să trosnească, iar paharul să tremure, de te mirai ce-i asta. Şi întrebând-o dacă tot aşa trosneşte scaunul când sade zmeul şi de se clăteşte paharul când bea cu el, află că nu. Şi o făcu să-nţeleagă că e şi mai viteaz decât dânsul.

După ce mai bău un pahar cu apă şi mai stete de vorbă, fata de-mpărat îi spuse că se-apropie ceasul când zmeul se-ntoarce acasă. Voinicul îi mai ceru şi-ai treilea pahar cu apă, dar n-apucase să-l bea şi să plece, când deodată

s-auzi fluierând, vâjâind, trosnind şi plesnind, de parcă s-ar fi prăpădit lumea.

Şi deodată un fel de abur se prefăcu în chip de om. Intrând în casă şi zărind pe viteaz, răcni cu turbare:

- Ieşi curând, spurcată fiară,
ieşi din casa mea afară,
că nu te-a-nvăţat
de bine
cine te-a mânat
la mine!
Hai să ne luptăm afară,
ca să nu piei cu ocară!

- Ho!.. încet cu vorbele
şi cu-ameninţările,
că nu-s nici ca fetele, nici ca atâţia ageamii,
câţi ai răpus tu de vii!

Atât le fu sfada, că zmeul se şi răpezise să-l soarbă.

Atunci viteazul se trase-ntr-un colţ, unde-i venea mai bine, şi când fu să-l înghită, îi vârî-n

gură mâna lui tare de aur; iar când îl apucă de limbă, îl zgudui cu atâta putere, că namila se izbi cu capul de păreţi şi căzu mort pe pardoseala de cleştar. Voinicul, fără mai pierde vremea, luă pe fata de-mpărat, o puse lângă dânsul pe cal şi... pe-aci ţi-e drumul!

Când se pogorau de pe munte, fata de împărat îi arătă cele două izvoare, din care curgeau apa-vie şi apa-moartă; umplu dintr-însele cofa şi sticla ce-i dăduse Muma-Pădurii şi porniră înainte. Pe deal, sub o stană de piatră găsi pe ăi doi fraţi ai săi încremeniţi, cu cai cu tot. Cu apă din cofă stropi mai întâi caii, care se deşteptară, se scuturară şi-ncepură să râncheze de se zguduia locul. Când stropi şi pe voinici, întâi se roşiră la faţă, apoi se deşteptară ca din amorţeală şi, frecându-se la ochi, ziseră:

- Hei, dar ştiu că dormirăm lung şi greu!

Iar el de colo:

-Ap' fi dormit mai lung şi mai greu, de nu mă-ndemnam ca să viu eu să vă mântuiesc de zmeu!

Când le spuse că le e frate mai mic, unde

începură să-l sărute de bucurie, parcă nu s-ar mai fi săturat. Ca să nu-ntârzie, încălecara şi porniră cu toţii. Şi merseră, merseră, merseră tot ascultând la povestirea viteazului despre câte păţise şi prin câte trecuse.

Ajungând la Muma-Pădurii, îi mulţumi de ajutorul ce-i dăduse, îi înapoie vasele pline cu apă-vie şi cu apă-moartă şi văzând că fetele ei sunt frumoase ca nişte zâne, le dete după ăi doi fraţi ai lui, la care le venea ca zestre valea cu mac şi toate pădurile babei.

A treia zi după nuntă, porniră cu toţii, că mai aveau drum de bătut. Cine-i întâlnea rămânea cu gura căscată, că nu le mai văzuseră ochii trei părechi aşa tinere şi potrivite: voinici ca trei bujori, şi trei zâne de sclipeau ca soarele, pe trei cai ce nu mergeau ca toţi caii, ci fugeau

ca vântul
şi ca
gândul.

Craiului şi crăiesei, când îi văzură viind, li se umplură inimile de bucurie, iar când aflară că viteazul nu numai că-şi scăpase fraţii, dar că-i şi căsătorise cu fete după placul lor, începură să

plângă de-atâta fericire.

Dar bietul împărat! Nu ştia ce să mai zică, nici ce să mai facă de bucurie, când îşi văzu feţişoara scăpată din ghearele zmeului.

Toţi se veseleau pretutindeni, numai voinicul sta trist şi posomorât, că nu la jumătatea de-m-părăţie-i era gândul, ci la fata de-mpărat cu părul de aur, care nu vrea să-l ia de bărbat până nu i-o face încă o ispravă.

După trei zile de gânduri, îl chemă împăratul şi-i spuse că fiică-sa se-nvoieşte să-i fie soţie, de i-o da răspunsul la întrebările ce i-o pune dânsa. Viteazul primi rămăşagul, şi-ncepură astfel:

- Să-mi ghiceşti ce te-oi întreba, ca să văz
de eşti şi isteţ la minte, cât eşti-de tare la mână.

-întreabă-mă, fată de-mpărat, că, cu gândul la tine, le-oi nimeri pe toate.

- Ce e una?
- La o faptă bună tot voinici s-adună!
- Ce sunt două?
- Omul cu doi ochi, bine vede!
- Ce sunt trei?
- La casa cu trei cumnate şi vasele-s nespălate!
- Ce sunt patru?

- Carul cu patru roate bine merge.
- Ce sunt cinci?
- Palma cu cinci deşte bine mai izbeşte!
- Ce sunt şase?
- Fluierul cu şase găuri bine cântă.
- Ce sunt şapte?
- Unde-s şapte fete-n casă, nu-i cânepă nealeasă, dar nici mălai nu-i pe masă.
- Ce sunt opt?
- Plugul cu opt boi bine ară.
- Ce sunt nouă?
- Unde-s nouă fraţi, coada să nu-ţi bagi.
- Ce sunt zece?
- Pân-la zece... nu mai trece!

Atunci fata de-mpărat, văzându-se rămasă, se-ncredinţă că numai cu ajutorul calului şi cu vasele Mumii-Pădurii n-ar fi răpus el pe zmeu, de n-ar fi fost şi viteaz din fire. îl primi dar, de bărbat, şi, cununându-se cu dânsul, după legea domnilor ş-a-mpăraţilor, cu alai de la-mpărăţia socru-su şi de la crăiia tată-său, făcură o nuntă de se duse vestea peste nouă ţări şi peste nouă mări; iar eu

încălecai pe-o şa
şi vă spusei-mneavoastră-aşa!

Fiul de împărat în ţara maimuţelor

A FOST ODATĂ ca niciodată, şi dacă n-ar fi, nu s-ar povesti. A fost un împărat care a avut trei băieţi. împăratul, începând să îmbătrânească, îi chemă la el şi le spuse:

- Tată, ce gând aveţi voi? V-aţi ajuns acum toţi, unul pe altul, nu se cunoaşte cel mare de cel mic şi cel mijlociu de cel mare. N-ar fi mai bine să vă căsătoriţi şi voi ca fiecare? Eu, mâine, poimâine, mă prăpădesc şi şi trebuie să fiţi şi voi căsătoriţi.
- Da, tată.
- Uite ce: suiţi-vă în podul casei mele şi luaţi trei suliţi. Mergeţi afară la câmp şi le aruncaţi fiecare în ce parte vreţi, şi unde v-o cădea suliţa, pe acea fată să o luaţi.
- Bine, tată.

într-o bună zi de dimineaţă, băieţii ies la

câmp, afară, şi aruncă cele trei suliţi. Acelui mare a căzut la un împărat de la răsărit, a celui mijlociu, de la apus, iar a celui mic nu se ştie, în depărtare mare.

Au plecat băieţii cei mari în petit acolo, au găsit fetele şi le-au luat pentru nuntă.

Cel mic încalecă pe cal, îşi ia bani de * cheltuială, haine de primenealâ, şi pleacă drum îndelungat. Merge el cale lungă fără samă. Ajunge într-un oraş unde nu se vedea nici ţipenie de om pe stradă. OraşuJ era întreg, însă nimenea pe stradă. Ajunge la o prăvălie şi vede scris deasupra uşii: „Prăvălie-restaurant". Se dă jos de pe cal, leagă calul de un stâlp, intră înăuntru, nimenea! Ce face băiatul? Se aşază şi el la masă, vede lista de bucate, citeşte pe listă, pleacă la bucătărie şi ia mâncare, mănâncă, se saturâ, ia băuturâ, bea şi el, acolo; în fine, la plecare, scoate banii şi-i pune sub farfurie. O veni cineva să-şi ia banii!

Când e gata să încalece pe cal, hop, un maimuţoi mare sare pe cal după el.

- Stai, fiu de împărat, că nu ţi-e de plecare şi nu scăpaşi cu atâta, cu banii pe care mi-i lăsaşi sub farfurie!
- Da' ce, trebuie să-ţi plătesc mai mult?

- Cum? Tu nu ştii că suliţa ta e în grădina
mea?

Aoleo, ce să facă fiul de împărat?! Vrea să se omoare. în fine, merge să vadă suliţa, dacă e a lui.

- E a ta, că scrie pe ea. Vei lua pe fata mea!
- Fata ta? -Da.
- S-o văd!
- S-o vezi!

Băiatul se aşază pe un scaun acolo, în mijlocul restaurantului, maimuţoiul vine cu o maimuţica, mică aşa ca o pisicuţa, legată cu un lănţişor:

- Uite, asta e fata mea.

Ce să facă el?

- Dacă nu o iei, rămâi aici şi te faci şi tu
cum suntem noi.

Când auzi aşa, fiul de împărat zise:

-O iau.

Fata prinse să vorbească:

- Nu-ţi place de mine, să mă iei de lănţişor? Vei avea mult câştig după urma mea!...
- Bine, hai să te iau!

Stătu trei zile şi trei nopţi acolo, pentru

odihnă. îi spune fata, maimuţa:

- Să iei de la tata clopoţelul meu cu care m-am născut şi lănţişorul ce l-am avut la gât, că îţi prind bine la nevoie.

Aşa, zis şi făcut. îi spune fiul de împărat maimuţoiului:

- îţi iau fata dacă îmi dai lănţişorul şi clopoţelul pe care le-a avut la gât când s-a născut.

- Eh, cine te-a învăţat nu te-a învăţat bine. Astea nu le mai am eu.

- Nu le cauţi, nu ţi-o iau. Eu am plecat.

Ce să facă maimuţoiul/să se desfacă şi ei tot oameni ca toţi oamenii? Aşa erau blestemaţi: să stea maimuţe până când se mărită fata împăratului, adică a lui. Se duse şi căută lănţişorul ăla şi clopoţelul, i le dete, băiatul încalecă pe cal şi plecă. Maimuţoiul îi mai strigă din urmă:

- La mine să nu mai vii înapoi. Şi drumul să nu-i dai. Să o ţii toată viaţa ta, că e o fată bună şi frumoasă.

El se uită lung la ea: „Ce să fie asta? O maimuţă?!" Merge cu ea călare pe cal. Lumea ce zicea: „A cumpărat-o s-o aibă de drag".

Ajunge în oraşul lui. Dar cum s-o ducă acasă, la palat, la tată-său? Tată-său aşteaptă

să facă trei nunţi într-o zi. Cum s-o ducă pe ea, pe maimuţă?! La marginea oraşului era un pod. Lângă el găseşte o colibă. în colibă un pat, atâta tot, cum şezuse acolo un paznic al podului.

- Uite, dragă, aici stăm noi.

-Aici?

-Da.

- Păi de ce oare aici, şi nu la palat, la tată-tău?

- Nu se poate. Asta e locuinţa mea. Tata m-a gonit.

- Bine, rămânem şi aici.

Ei, acuma împăratului îi veniră nurorile să facă nuntă. Fiecare noră trebuia să aducă câte un dar înainte de nuntă, să vadă şi el ce pot nurorile. Se duc băieţii şi le spun:

- Tata vrea câte un dar de la voi.

- Da, facem!

Şi ce fac ele? Cămăşi cusute, naţionale. Se duse cel mic la maimuţă, plângând:

- De ce vii, dragă, plângând? Te aştept să vii râzând, că ne pregătim pentru nuntă, şi tu vii plângând?

- Uite tata ce vrea...

- Pune capul şi te culcă şi taci din gură.

Mănâncă dacă mănânci, şi pune capul şi te culcă. Se culcă, ce să facă? Ea se pune pe lucru, învârteşte, zdrăngăne clopoţelul ei şi lănţişorul şi face o cămaşă din fir de păianjen cusută cu fir de mărgăritar şi numai cu pietre scumpe, la un măr, îl crapă în două şi o bagă înăuntru şi închide mărul la loc. Se scoală de dimineaţă şi îi dă mărul în mână:

- Uite, să-l pui lui tată-tău pe tavă, să-l taie cu grijă.

la şi el mărul ăla şi pleacă.

Nurorile vin cu prosoape, cu cârpe, cu cutare, cu cutare, lucruri din astea, de ale noastre. El se duce cu mărul.

- Tată, zice, îţi trimite şi a mea un măr. Dar să-l tai cu grijă.

Şi se făcu nevăzut, fugi, că râdeau fraţii de el: „A adus un măr lui tata!"

Când îl tăie, împăratul dădu de cămaşă. Desfăcu cămaşa: îi lua ochii. Puse mâna la ochi, şi iar se uită la cămaşă: „la uite ce mi-a adus noru-mea a mică!"

Plecară feciorii cu nasul în jos, să supună la fete: „A trimis maimuţa o cămaşă tatii, cum n-a avut de când e el împărat!"

Când se făcu nuntă, veni şi băiatul cu maimuţa de lănţişor. La poartă zise fiul de împărat către ea:

- Du-te tu, eu nu merg.
- Păi cum, mă, să mă duc eu singură la tată-tău, să mă facă mireasă?
- Fă cum vrei, eu nu merg cu tine aşa...
- Bine!

Se dă maimuţa peste cap de două-trei ori şi se face... o zână din poveşti. Frumoasă, gata gătită mireasă ca un fulg de pană, şi păşeşte pe scări în sus cu mirele ei.

Făcură trei nunţi într-o zi. Celelalte fete râdeau de ea că a fost maimuţă şi-i vedeau pielea lângă poartă. Fuge una dintre ele, duşmancă, şi-i ia pielea şi o aruncă în foc. Pe când sta ea la masă, i-a aruncat pielea pe foc.

Ea a simţit mirosul pielii şi-i spune băiatului:

- Dragul meu, am plecat. Nouă ani n-ai să mă găseşti. Ai să mă cauţi nouă ani, ai să treci nouă ţări, nouă împărăţii, şi la a noua margine de oraş ai să mă găseşti pe mine, făcută porumbiţă.

S-a făcut porumbiţă şi a zburat. Băiatul a rămas cu foc în sufletul lui, gândind: „Ce mireasă frumoasă avusei eu, mai

frumoasă ca a fraţilor mei, şi ce-mi făcură cumnatele mele!"

Mireasa lui a ajuns la a noua margine de oraş unde, întâlnind nişte porumbei, s-a băgat şi ea acolo, între porumbeii aceia.

Fiul cel mic al împăratului a plecat după ea. A mers nouă ani pe drum îndelungat.

Pe drum întâlneşte un corb cu o aripă săgetată. Nu putea să treacă drumul, nu putea să zboare. El vrea să-l omoare, să-i taie capul.

- Cum mi-a rupt mie mireasa mea zilele, să-ţi rup şi eu ţie capul!...

- Stăpâne şi împărate, nu-mi rupe capul! Mai bine leagă-mi pana şi pune-mă într-o verdeaţă, mai încolo, până m-oi face bine. Că de mult bine ţi-oi prinde eu.

- Hai să fac şi pe asta...

Rupse din batista lui o fâşie, îi legă aripa, îl duse într-o verdeaţă şi plecă mai departe.

Ajunse la o nouă margine de oraş. Văzu nişte corbi mulţi, ce croncăneau deasupra, gata să mănânce un hoit, adică un cal mort.

„Doamne, unde o fi corbul ăla pe care l-am făcut eu bine, să mănânce şi el!"

Hop, corbul deasupra capului său!

- Ce porunceşti, stăpâne şi împărate?
- Cum să fac să-mi găsesc nevasta?
- îndată ţi-o aduc! Mă duc şi ţi-o aduc cum aduce vulturul prada. Uite, e acolo, peste apa aia, într-o colivie, într-un porumbar, între porumbei.

S-a dus şi a adus-o.

Fiul cel mic al împăratului a luat porumbiţa şi a venit cu ea acasă. A mai purtat penele vreo câteva zile, apoi s-a făcut din nou fată frumoasă cum a fost.

Trecui prin iesle, şi poveste nu mai este.

Mocanul cu trei feciori

.

A FOST ODATĂ un cioban care avea o turmă cam mărişoară de oi - de vreo patru, cinci sute de oi. Şi el avea trei feciori. Când s-a apropiat ceasul morţii, i-a chemat pe feciori la dânsul şi le-a spus:

- Măi tată, uite ce e: mie mi se apropie sfârşitul. Altă putere nu am şi altă avere nu am să vă las, decât cârdul de oi. Uite ce vă sfătuiesc eu pe voi: în toţi munţii să vă duceţi să faceţi stână, numai colo-n munţii ăia - le-a arătat cu mâna spre Munţii Cărunţi - să nu faceţi stână.

Dar de ce, nu le-a spus.

Acum a trecut o vară, au trecut două, după ce şi-au înmormântat ei părintele, şi au ocolit mereu munţii ăştia. Darîntr-una din zile, când au plecat primăvara pe o negură, s-au rătăcit prin pădure. Dacă au văzut c-au înserat pe munţi, ce

s-au vorbit ei seara?

- Măi, noi ne-am înşelat. N-am scăpat de Munţii Cărunţi, cum ne-a povăţuit tata. Tocmai aci ne-am rătăcit. Ce să facem acum, unde să ne ducem noaptea? Ce-avem noi, mă? Avem nouă câini, mă! Noi suntem trei voinici... Cine să fie, mă, în munţii ăştia! Lui tata i-a fost frică. Afost un fricos. Cine are să vină la noi?!

Şi-a hotărât cel mai mare:

- Uite ce facem: eu adun o grămadă mare de lemne, tu aduni; frate-meu, o grămadă, tu, frate-meu, a grămadă, şi dormim cu schimbul; fiecare ne punem lemnele la rândul nostru pe foc.

Şi aşa au făcut. Băieţii cei doi, cel mijlociu şi cu cel mic, s-au culcat, iar cel mare şi-a pus de cu seară lemnele pe foc şi-a stat lângă foc, să-l păzească. Şi au avut vorbă între ei: „Bagă de seamă: la care s-o stinge focul, mâine dimineaţă îl omoram; înseamnă că n-a avut grijă de foc".

Lângă focul lor era un copac mare, înalt. Pe când ciobanul cel mare şedea lângă foc şi ceilalţi dormeau, aude un muget din copac.

- Uuuuu, mult mi-e foame şi mi-e frig!

Dar el, de colo:

- Păi, dă-te jos de te-ncălzeşte! Nu vezi cât

e focul aici de mare?

Dar pajura aceea mare, care se găsea în copac, zice:

- Mi-e frică de câinii tăi, că m-aş da jos. Iar ciobanul, ca să fie om:

- l-aş lega, dar n-am cu ce.

- Na trei peri de ai mei şi leagă-i!

l-a dat trei peri, a legat el câinii, şi numa' ce se dă jos o namilă de pajură şi spune:

- Nu mi-a fost frig, dar vreau să te mănânc,
să te omor. De ce-aţi călcat hotarele mele?

Băiatul cel mare, când a auzit aşa, s-a repezit numaidecât la ea cu cuţitul şi a doborât-o. A doborât namila de pajură, a tăiat-o şi a azvârlit-o de un mal. Era un mal mai jos de focul lor, şi acolo a azvârlit-o... Când s-a întors, a dat drumul la câinii care erau legaţi de gard, a suflat în spuză, a mai găsit un tăciune, a aprins focul, s-a uitat la ceas, s-a dus, l-a sculat pe frate-so, cel mijlociu, dar nu i-a spus nimic din ce i s-a întâmplat. S-a sculat frate-so, a pus lemnele pe foc. Numai bine, pe la jumătatea focului aude şi el la fel, face şi el ca fratele său cel mare: leagă câinii cu trei peri, şi când se dă jos altă pajură, mai mare decât cea dintâi, spune:

- Nu mi-a fost nici frig, nu mi-a fost nici
foame, dar vreau să te mănânc pe tine, că şi
fratele tău a omorât pe sora mea mai mare.

Acum când a auzit el că frate-său s-a luptat cu una, s-a gândit: „Nici eu să nu mă las". Şi s-a luat la luptă şi a doborât-o. A doborât-o, a azvârlit-o şi el tot de malul acela şi a dat drumul la câini; când caută, numai oleacă de foc, de-abia l-a aţâţat. Ce să facă?! Se stingea focul, îl omorau fraţii ceilalţi, că spuneau că s-a culcat. A făcut focul mare; după ce s-a făcut focul mare, scoală pe fratele său cel mai mic şi nu-i spune nimic din ce i s-a întâmplat.

Pe la jumătatea focului, aude şi cel mic la fel. La fel face şi el: cu perii leagă câinii, şi când se dă jos altă namilă, mai mare, spune:

- Nici frig nu mi-a fost, nici foame nu mi-a
fost, vreau să vă mănânc. Şi fraţii tăi au omorât
pe surorile mele. Pentru ce mi-aţi călcat hotarul?!

Atunci ciobanul cel mai mic prinde curaj, se luptă, şi se luptă, şi o taie şi el, şi-o azvârle tot de malul ăla de acolo, apoi dă drumul la câini. Când se uită la foc, foc nimic! Ce să facă acum băiatul? îi era teamă că-l omoară fraţii; se scoală şi pleacă. Pleacă într-o părere, într-o parte a lumii, aşa, unde

va vedea vreo zare de foc. Da' până să plece, mai întâi se gândeşte: „Să mă sui eu în copacul ăsta, unde-a fost pajura". Se suie tocmai în vârful lui, şi se uită în toate părţile, şi vede departe, într-o pădure, un foc; se arăta mic de departe. Se dă jos şi pleacă în partea aia. Şi mergând, mergând, trece pe la Zorile-de-dimineaţă. la Zorile şi le leagă într-o basma şi le bagă în sân, ca nu cumva să se facă ziuă până va veni el înapoi. Când ajunge acolo, la foc, ce să vadă?! Un foc mare cât toate zilele şi-un cazan mare, c-o vacă întreagă pe foc, fierbea. Şi focul era înconjurat de zmei care dormeau toţi. El s-a dus, a luat un tăciune şi a plecat. Dar mergând o bucată, se gândeşte: „Măi, de ce nu luai eu şi o bucată de carne, mă, de la zmeii aceia?" Şi se întoarce. Apucă c-o mână vaca şi o ridică în sus, cu cuţitul taie o halcă de carne din ea şi, când scapă vaca îndărăt, sar stropi de apă şi îi stropesc pe zmei, cum dormeau ei pe de lături; şi se scoală zmeii şi tabără pe el. Lui nu-i *era* frică de zmei; zmeii după el.

- Măi, plecaţi de-aici, mă! Lăsaţi-mă în pace, că nu vă dau carnea; mă întorc îndărăt, şi vă iau cazanul cu totul!

Ei, zmeii, tot n-au crezut. Ciobanul s-a întors, le-a luat cazanul şi a plecat cu cazanul cu vaca. A mers puţin şi au început zmeii să se roage de el:

- Mă, ia-ţi şi tu cât îţi trebuie, şi lasă-ne şi nouă.

Şi-a mai luat o bucată de carne ciobanul, şi cazanului i-a dat drumul pe coastă, la vale, cu vaca în el, de s-au dus zmeii după el. A ajuns de . unde luase Zorile-de-dimineaţă, şi le-a dat drumul; a dezlegat câinii care erau legaţi şi-a făcut focul, şi după ce a făcut focul, a sculat şi pe fraţii lui. S-au sculat şi nu şi-au spus unul la altul nimica, ce păţiseră noaptea. N-au spus nimica...

Au plecat. Tot negură era pe munte, tot negură, de nu-ţi vedeai mâna. Şi-au mers ei toată ziua. Şi din nefericire au înserat tot pe muntele acela, dar în altă parte a muntelui. Ce să vezi? Noaptea, n-au mai adunat lemne cum adunaseră noaptea dintâi. S-au culcat câte trei la foc. Şi culcându-se câte trei la foc, aud cum pe-o muchie, sus, unul chiuia:

- Uuuuu, mult mi-e foame şi mi-e frig şi sunt rătăcit pe aicea!

Dar cel mic se scoală:

- Măi nene! Măi nene, mă! la auzi că s-aude unul chiuind!
- Taci, măi, din gură! Vezi-ţi de treabă! Culcă-te acolo!

Ce să facă?! Iar mai aude chiuind. Băiatul iar îl scoală:

- Măi nene! Auzi ce se aude, mă! Se aude un chiuit.

Se scoală şi cei doi şi aud şi ei chiuitul. Dar cel mai mare:

- Măi, dau un chiuit şi eu.

Dar cel mijlociu:

- Măi nene, nu chiui, că ştii ce ne-a spus tata.

Tatăl lor le mai spusese, când a murit, că ce vor auzi să nu audă şi ce vor vedea să nu vadă.

- Ei, tata! Tata a fost un fricos!

Şi dă un chiuit. Şi când dă un chiot cel mare, se pomeneşte deasupra oilor, cum dormeau ele, cu un nor negru, şi se desface din nor un om. Un om cu ochii cât talerele, cu dinţii ca secerile, vine drept la ei:

- Măi, ciobanilor, noroc!
- Noroc!
- Măi, ce-mi puteţi da mie de mâncare, că

mi-e tare foame?

- Păi, ce să-ţi dăm?

- Păi, tăiaţi un berbec.

S-au sculat, au tăiat un berbec, i-au dat, l-a mâncat tot şi le-a zis:

- Măi, nu vreţi să facem stână toţi? Am şi eu oi, le spune ăla.

Ăla era un zmeu. Şi ce să facă ei, de voie, de nevoie:

- Ba facem!

Şi au mai dormit ce-au dormit acolo. Ciobanii cei mari, mai fără grijă, cel mai mic, mai cu inimă, se uita mereu. Zmeul ce făcea? Când gândea că au adormit ciobanii, se făcea şarpe, încolăcea focul de trei ori. Ciobanul cel mic se uita.

- Măi nene! Măi nene! Uite ce face omul ăla, măi!

Ăla se făcea iar la loc zmeu.

- Taci, măi, din gură, că aşa fac eu când mi-e frig!

Până de la un timp unde încep fraţii să-l dojenească pe cel mai mic:

- Taci, măi, din gură, nu ne tot scula mereu!

. A tăcut. Când mai erau vreo trei ceasuri până la ziuă, se scoală zmeul:

- Haideţi! Haideţi după mine!
- Unde să mergem noaptea?
- Haideţi cu mine, am şi eu oi.

Şi au plecat înainte. Un cioban chema oile înainte, unul pe la jumătate, unul la urmă. Când au sosit la casele zmeului, acolo erau nouă porţi înşirate, până se pătrundea înăuntru.

Zmeul zicea: „Descuie-te poartă!" în urma lui se închideau porţile. Au intrat pe nouă porţi. Apoi zmeul, ostenit, s-a dus în casă, a pus un cazan mare pe foc şj a ieşit pe prispă afară şi a strigat:

- Măi, ciobanul ăla, cel mai mare! Vino, măi,
să stăm de vorbă în casă!

S-a dus ciobanul cel mare în casă. El, zmeul, s-a făcut obosit, s-a culcat pe o laiţă şi i-a spus ciobanului:

- Tu păzeşte focul la cazanul ăsta! Când
s-o fierbe apa în clocot, să mă scoli pe mine.

Ciobanul cel mare aşa a făcut. Când fierbea apa în clocot, l-a sculat pe zmeu. Zmeul a luat cazanul şi l-a turnat pe cioban şi l-a opărit, l-a luat şi l-a azvârlit în podul casei. Apoi, zmeul a umplut cazanul cu apă şi l-a pus pe foc şi a ieşit iar pe prispă şi a strigat pe ciobanul cel mijlociu:

- Măi ciobane, măi! Vino şi tu încoace, mai
stăm de vorbă, măi!

S-a dus şi acela. Când s-a dus el,
întreabă:

- Da' nenea unde este?

-Aieşit pe afară. Nu ştiu unde s-a dus. E pe aicea. Dar eu mă culc, că sunt ostenit. Tu să păzeşti focul la cazan, şi când o fierbe cazanul, să mă scoli.

Aşa a făcut ciobanul. Când s-a fiert cazanul bine, l-a sculat. Zmeul a luat cazanul, l-a turnat, l-a opărit şi pe acela, şi l-a zvârlit în pod. Acum pune iar cazanul pe foc şi iese afară şi strigă pe ciobanul cel mai mic:

- Măi, ciobănaşule, măi, ăla mai mic! Vino,
măi, şi tu încoace, mai stăm de vorbă!

Când s-a dus ciobanul cel mai mic, la fel... El, zmeul, s-a făcut că doarme şi-i spune:

- Să păzeşti focul la cazan!

Ciobanul cel mic, mai neastâmpărat, după ce a adormit zmeul, s-a suit pe scară în pod, şi a găsit pe fraţii săi morţi acolo. Când a văzut pe fraţii săi morţi, şi-a spus: „Stai că ţi-o fac eu!"

S-a dat jos, a înteţit focul, a fiert cazanul bine, a luat pe zmeu şi l-a azvârlit în cazan, adormit. Zmeul a rămas orb. Aşa, orb: s-a repezit

să punăm mâna pe ciobănaş. Dar ciobănaşul, când s-a suit în pod, a dat de nişte nuci şi şi-a umplut sânul cu ele. Zmeul, orb, umbla după el. El lua câte o nucă din sân, o zvârlea în perete, zmeul se repezea unde auzea hodorogind, şi tot aşa, până a ieşit ciobanul pe uşă la oi.

Când a ajuns la oi, a strigat de acolo:

- Ei, ai omorât tu pe fraţii mei, dar şi eu îţi
fac de petrecanie!

Ce să facă zmeul? S-a dus la poartă şi i-a dat drumul numai cât încăpea o oaie. Ciobanul, până să treacă toate oile - patru, cinci sute, câte erau - a tăiat repede un berbec, s-a înfăşurat în pielea berbecului, şi-a pus un clopot la gât şi, în patru labe, a ieşit şi el printre oi.

Zmeul pe fiecare oaie punea mâna pe blană, nu cumva să scape, să treacă şi ciobănaşul. Băiatul trece o poartă, două, până trece cele nouă porţi, apoi începe să vorbească:

-Ai crezut tu că mi-o faci mie, zmeule, dar eu tot am ieşit!

- Măi, ciobane, om aşa de deştept ca tine
nu mi-a mai ieşit în cale. Na, mă, inelul ăsta,
să-l ai amintire de la mine.

Ciobanul îl ia şi-l bagă în deget.

Inelul era

fermecat. Zmeul vorbea cu inelul, şi inelul răspundea. Ce să facă ciobanul? Nu putea nici să-l scoată din deget, că nu ieşea. Se duce încolo, zmeul după el; se duce în altă parte, zmeul după el, că inelul din deget îi răspundea zmeului unde se află. Dacă vede că nu poate să scape, se duce deasupra unui puţ, la ghizdurile puţului, pune degetul, scoate cuţitul, dă şi taie degetul, şi degetul se duce în fundul puţului, cu inel cu tot. Zmeul întreba mereu:

- Ineluş, unde eşti? inelul din fundul puţului:
- Uite-mă aici, uite-mă aici!

Ciobanul păzeşte; când se duce zmeul şi se apleacă peste ghizdurile puţului, îl ia de picioare şi-l repede în puţ, şi se îneacă zmeul. Iar ciobanul a plecat cu oile. Dacă o mai fi trăind şi astăzi, poate le stăpâneşte sănătos.

Şi încălecai pe o şa şi vă spusei basmul aşa.

Beowulf, prinţul cel viteaz

DEMULT, DEMULT, domnea în Danemarca un rege bun şi curajos, pe nume Hrotgar. Poporul îl iubea şi-l preţuia, căci de multe ori au încercat duşmanii să-i calce ţara, dar de fiecare dată biruia Hrotgar şi vitejii lui luptători. Iar pe timp de pace, regele se gândea ce să facă spre a-şi ferici poporul, căuta să aducă între ei dragostea şi bunătatea şi de aceea supuşii îl iubeau nespus.

Hrotgar s-a hotărât să zidească un palat cum nu a mai fost altul pe lume, niciunde şi nicicând. Şi-a chemat pe cei mai pricepuţi meşteri zidari, tâmplari şi aurari şi le-a poruncit:

- Ridicaţi un paiat măreţ şi bogat, cu ziduri groase de piatră şi ferestre largi, prin care să pătrundă calda lumină a soarelui şi cântecul păsărilor ce-şi vor avea cuibul în ramurile copacilor din jurul lui. încăperile să fie mari, cu

pereţii şi tavanul îmbrăcaţi în aur şi pietre scumpe; cu mese întinse. Aici o să fie întotdeauna veselie şi sărbătoare, cântec şi voie bună, aici vor petrece vitejii oşteni ai mei. Am să le dau daruri multe, cum au fost şi faptele lor în lungile bătălii ce le-am purtat.

Din greu lucrară meşterii şi, după câţiva ani, palatul era gata precum le poruncise regele: era un palat cum nimeni nu mai văzuse, cu porţi mari şi săli cu mese lungi, încărcate de vinuri şi mâncăruri scumpe. Hrotgar şi-a chemat războinicii la palat şi a fost o mare sărbătoare în cinstea lor, şi le-a dăruit cupe şi potire de aur, bătute cu nestemate ce sclipeau ca mii de stele.

Ceasuri în şir a ţinut petrecerea, şi toţi erau veseli ascultând cântecele ce le lăudau faptele. Pe când serbarea era în toi, se ridică Hrotgar şi, la un semn, toţi tăcură; regele le grăi:

- Iubiţii mei oşteni, alături de voi am zdrobit mulţi duşmani. A sosit vremea ca pacea şi voia bună să domnească printre noi. Am pus să se zidească acest palat al ospeţelor ca să vă arăt dragostea ce vă port. Veniţi aici când vreţi şi totdeauna veţi găsi o masă îmbelşugată şi veţi putea petrece cât veţi dori!

Mulţumiră oştenii preabunului lor rege, şi petrecerea reîncepu şi mai vioi.

Dar nu prea departe de palat, într-o mlaştină întunecoasă, în care nu călcase picior de om, trăia un uriaş rău, însetat de sânge, pe nume Grendel. Uriaşul ura lumina şi veselia şi, când auzi că oamenii petrec şi cântă, se supără foarte tare. Cu ochii aprinşi de ură, Grendel porni spre palat cu paşi grei, de se cutremura pământul. Acolo, aşteptă ascuns în întunericul nopţii, şi când mesenii se culcară şi luminile se stinseră, pătrunse înăuntru şi omorî cu braţele-i puternice treizeci de oşteni. Săvârşind această ticăloasă faptă, Grendel se întoarse în mlăştinosul său lăcaş.

O adâncă jale a cuprins pe Hrotgar şi pe bravii lui oşteni, şi nimeni nu a mai intrat de atunci în palat. Atât de puternic era uriaşul, încât nici un oştean nu putea să lupte împotriva lui.

Palatul a rămas pustiu şi întunecat, dar Grendel, rău precum lupul flămând, începu să omoare oamenii prin păduri şi trecători, atacân-du-i pe la spate. Groaza s-a lăsat peste regatul lui Hrotgar, şi timp de doisprezece ani danezii au suferit pagube şi omoruri de pe urma uriaşului.

Treceau anii, dar nimeni nu se încumeta să dea piept cu Grendel.

Trăia pe atunci, în îndepărtata Suedie, poporul geaţilor, condus de regele Hygelac. Nepotul lui Hygelac, pe nume Beowulf, era un prinţ viteaz şi puternic.

Tânărul Beowulf auzi despre tristeţea danezilor şi ticăloşiile săvârşite de uriaş, şi în inima lui încolţi dorinţa aprigă de a-l pedepsi pe Grendel şi de a aduce din nou în regatul lui Hrotgar pacea şi fericirea.

- Voi trece marea în Danemarca şi voi lupta
pe viaţă şi pe moarte cu uriaşul. Vreau ca spada
mea să stăvilească omorurile şi să nu mai sufere
Hrotgar şi supuşii săi! spuse Beowulf credin
cioşilor lui războinici.

îşi alese cincisprezece însoţitori de nădejde şi îşi luă rămas-bun de la iubitul său rege Hygelac, suindu-se într-o corabie. Două zile şi două nopţi plutiră Beowulf şi însoţitorii săi pe întinsul de ape, şi a treia zi dimineaţa se opriră la ţărmul Danemarcei. O strajă le ieşi în cale şi îi întrebă:

- Hei, voi de colo, cine sunteţi şi ce căutaţi
aici, înarmaţi cu spade şi suliţe?

- Suntem războinici geaţi, prieteni cu

poporul vostru. Eu sunt Beowulf şi am venit să mă lupt cu uriaşul ce vă omoară cu cruzime. Du-ne la regele vostru, căci vreau să-i vorbesc.

- Fiţi bineveniţi pe aceste meleaguri, vitejilor!

Sosirea voastră are să-l bucure pe regele Hrotgar.

Veniţi dar după mine la palatul său.

Beowulf şi însoţitorii săi merseră după oştean până ajunseră la falnicele ziduri. Porţile grele de stejar se deschiseră şi, străbătând coridoare lungi, luminate cu facle aprinse, războinicii ajunseră într-o sală mare. Acolo stătea Hrotgar pe tron, înconjurat de curteni.

îngenunchind în faţa regelui, Beowulf îi grăi astfel:

- Măria ta, suntem geaţi şi venim de departe. Cu multă tristeţe am aflat de necazul ce vi-l face uriaşul Grendel, omorându-vă bărbaţii şi lăsând văduve înlăcrimate. De aceea am venit să luptăm cu el şi să-l ucidem, ca să plătească răul ce l-a pricinuit.
- Dar cine eşti tu, de vorbeşti cu atâta bărbăţie?
- Mă cheamă Beowulf şi sunt nepotul regelui Hygelac.

Chipul regelui se înseninã, căci îl ştia pe

Beowulf încă de când era copil şi auzise despre puterea lui, iar cu Hygelac era prieten de mulţi ani. Ridicându-se în picioare, îi spuse viteazului:

- Dragul meu Beowulf, sosirea ta îmi umple inima de bucurie. Ştiu acum că nu va mai trăi mult timp uriaşul, şi că în curând o să fie iar veselie în palatul de aur pe care l-am zidit.

Zicând acestea, regele porunci să se încarce mesele cu mâncăruri scumpe şi vinuri alese în cinstea oaspeţilor săi. Se veseliră geaţii şi, noaptea târziu, se duseră să se culce în palatul pustiu, în care Grendel omorâse cu braţele sale pe cei treizeci de oşteni ai lui Hrotgar. înainte să se despartă, regele îi spuse lui Beowulf:

- Iubite prieten, să fii cu ochii-n patru, căci se prea poate ca, la noapte, să vină Grendel peste voi. Pune-ţi armura aceasta, ca să te păzească de puternica strânsoare a uriaşului. Luptă şi scapă-ne de el, şi îţi voi dărui ce-ţi va pofti inima.

Beowulf şi vitejii săi se întinseră pe jos într-o sală întunecată a palatului.

-în noaptea asta o să vedem cine este mai tare: eu sau Grendel. O să mă lupt cu el cu mâinile goale, pentru că aşa i-am spus regelui, şi trebuie să-mi ţin cuvântul, chiar dacă ar fi să mor pentru

asta, le spuse Beowulf însoţitorilor săi.

Apoi toţi se culcară, numai Beowulf, cu armura pe el, rămase treaz, aşteptându-l pe uriaş.

Deodată, pe la miezul nopţii se auzi un zgomot cumplit, semn că Grendel a deschis porţile, intrând în palat cu gândul să-i omoare pe cei de acolo. înainte să ajungă Beowulf la el, Grendel omorî pe cel mai apropiat de uşă şi-l mancă dintr-o înghiţitură.

Beowulf se aruncă asupra lui, şi Grendel simţi cum braţele sale sunt prinse ca într-un cleşte. Uriaşul se eliberă cu greu din strânsoare şi încercă să-l prindă pe Beowulf, dar armura îl apăra. Se încinse o luptă pe viaţă şi pe moarte, iar zgomotul luptei îi trezi pe toţi, care acum ştiau că viteazul venit de peste mare luptă cu Grendel.

După ceasuri de luptă crâncenă, uriaşul înţelese că Beowulf este mai puternic decât el şi că nu mai poate lupta. Slobozind un răcnet cumplit, încercă să fugă, dar Beowulf îi prinse voiniceşte un braţ şi, încordându-se cu toată puterea, i-l smulse.

Rănit de moarte, Grendel fugi afară din palat şi se scufundă într-un lac negru şi adânc, în ale cărui afunduri sălăşluia mama lui, o zmeoaică rea

şi ticăloasă, înconjurată de balauri cu colţi lungi şi gheare ascuţite.

Dimineaţa, toată ţara află cu bucurie vestea uciderii uriaşului.

- O, Beowulf, spuse Hrotgar, cum să-ţi mulţumesc pentru binele ce mi-ai făcut? Faptele tale vitejeşti merită o răsplată regească.

Zicând acestea, Hrotgar porunci să se aducă cupe şi potire de aur bătute cu nestemate, lăzi grele pline cu bogăţii. Cu toate aceste daruri umplură douăsprezece care înalte, pe care le primi Beowulf, mulţumind darnicului rege. Dar mai mare era bucuria lui Hrotgar, ştiind că a scăpat de Grendel. îi mai dărui viteazului haine scumpe, arme şi cai focoşi, cu coamele fluturând în vânt. Hrotgar dărui aur şi însoţitorilor lui Beowulf, arătându-le adânca lui prietenie.

Dar ei nu ştiau că mama lui Grendel, zmeoaica, venea spre ei, dornică să-şi răzbune odrasla.

După ce petrecerea se sfârşi şi luminile se stinseră, zmeoaica pătrunse în palat şi atunci un ţipăt răsună în sală. Când oamenii se treziră şi puseră mâna pe spade, zmeoaica deja zburase înspre sălaşul ei, dar Hrotgar văzu cu durere că

cel mai iubit sfetnic al său zăcea, scăldat în sânge, cu pieptul sfâşiat de ghearele zmeoaicei.

Din nou se mâhni inima regelui, şi chipul i se întunecă de tristeţe.

Beowulf şi oştenii săi, care dormiserăîn altă odaie, veniră degrabă şi-l găsiră pe rege cu ochii în lacrimi.

- Nu te mâhni, o, rege, grăi Beowulf, căci, iată, aşa cum am luptat cu Grendel, aşa voi lupta şi cu zmeoaica, mamă-sa. Mâine dis-de-dimineaţă o să plecăm pe urmele fiarei şi mă prind că o s-o omor fără milă!

Dimineaţa, Beowulf, Hrotgar şi mulţi oşteni plecară pe urmele lăsate de zmeoaica. Merseră ei cât merseră, până lângă hotarul ţării şi se opriră la marginea înspăimântătorului lac, unde urmele se opreau, semn că acolo sălăşluia zmeoaica. Pe întinderea neagră de ape înotau şerpi şi balauri cu solzi verzi şi colţi ascuţiţi. Pe sub apă se întrezăreau copaci verzi, pe care nu-i mai puteau lumina razele soarelui. Trupuri fără viaţă pluteau pe lac, iar apa bolborosea. Deasupra lacului zburau corbi negri ca smoala şi o ceaţă deasă şi otrăvitoare plutea peste ape.

Fără teamă, Beowulf se pregătea să

coboare în adâncuri. îşi puse pe el armura, pe care n-o putea străpunge nici o spadă, şi, luând în mână greul paloş, zise către rege:

- Sunt gata, rege, să pornesc lupta cu zmeoaica. Dar poate că ne vedem pentru ultima oară. Dacă cumva mă va răpune zmeoaica, rogu-te să trimiţi toate darurile pe care le-am primit regelui meu, Hygelac al geaţilor. Spune-i că am luptat până în ultima clipă!

Până să mai spună regele ceva, Beowulf se aruncă şi, pe dată, îl înghiţiră apele. Cobora tot mai jos înspre adâncurile nemăsurate.

Zmeoaica auzise cum Beowulf se apropie, şi se ascunse la pândă. Deodată se aruncă şi-l prinse pe viteaz ca într-un cleşte. Numai că armura îl scăpă pe Beowulf de ghearele zmeoaicei. Când văzu fiara că nu-l poate zdrobi, îl trase într-o peşteră. Acolo, adânc sub pământ, era sălaşul zmeoaicei, boltit, încât apele nu-l puteau ajunge. Acolo erau îngrămădite comori şi arme, furate de zmeoaica.

Adunându-şi toate puterile, Beowulf se eliberă din strânsoare şi începu o luptă cum n-a mai purtat vreodată. Săreau scântei din spadă, vuiau bolţile şi se zguduiau zidurile, dar sorţii nu

înclinau de partea nici unuia. Lovea viteazul cu spada în solzii zmeoaicei, şi slăbea puterea din el, mai ales că era obosit după lupta cu Grendel. Tot mai greu îi era lui Beowulf, când deodată văzu într-un colţ un paloş grozav făcut parcă pentru uriaşi; şi era într-adevăr un paloş străvechi, făurit pentru uriaşi. Atât de greu era că puţini ar fi putut să-l ridice. Viteazul apucă zdravăn paloşul şi, sprijinit de zid, aşteptă ca zmeoaica să se năpustească asupra lui. Când ajunse la doi paşi de el, cu ultimele puteri răsuci paloşul în aer şi i-l înfipse în gât. Pe dată zmeoaica se prăbuşi, dar Beowulf văzu cu uimire cum oţelul paloşului se topea, mistuit de sângele înveninat al fiarei. Nu mai rămase decât mânerul, care era de aur curat, lucrat cu mult meşteşug de uriaşii fauri.

După această ispravă, Beowulf se uită împrejur prin peşteră şi văzu în toate părţile grămezi de aur şi diamante, comori furate de zmeoaica de la pământeni. Lui însă nu-i păsa câtuşi de puţin de toate bogăţiile, pentru că el lupta nu pentru bogăţie, ci pentru a-şi ajuta semenii.

Grăbit să părăsească peştera, Beowulf luă cu sine mânerul uriaşului paloş şi un potir de aur,

apoi se avântă înspre suprafaţă, unde îl aşteptau Hrotgar cu ai săi, copleşiţi de griji şi temeri. Şi când se ivi dintre valuri, frunţile tuturor se descreţiră: strigăte de bucurie umplură văzduhul. Aflând cu toţii ce s-a întâmplat în peştera din adâncuri, fericirea le fu nemărginită. Dar mai ales Hrotgar, cu lacrimi în ochi, nu mai prididea cu laudele. Şi pe bună dreptate, căci faptele lui Beowulf nici tot aurul din lume nu le-ar fi putut răsplăti.

Zile întregi petrecură vitejii în palatul lui Hrotgar; dansul şi cântecele nu mai conteneau, Şi iată că se ivi clipa când Beowulf cu ai săi trebuiră să-şi ia rămas-bun pentru totdeauna de la regele Hrotgar. Pregătiră dar corăbiile de plecare, încărcându-le cu daruri de preţ.

îmbrăţişându-l pe Beowulf, Hrotgar îi grăi:

- Dragul meu, eşti un viteaz cum nu cred că se mai află altul. Faptele tale vor rămâne de-a pururea vii în inimile noastre. Rămâi cu bine, Beowulf, şi fie ca vremea să nu-ţi ştirbească din bărbăţie şi vitejie!

îmbrăţişându-l pe Hrotgar, Beowulf se urcă pe corabie. Odată ajuns în ţara sa, el trimise soli la regele Hygelac, să le vestească sosirea. Când

ajunseră la castel, Beowulf şi însoţitorii săi fură întâmpinaţi cu strigăte de bucurie.

În cinstea lor se pregăti un mare ospăţ; Beowulf stătea în dreapta regelui Hygelac şi povestea faptele sale din ţara danezilor; vorbi de bunătatea şi prietenia regelui Hrotgar, despre palatul de aur bântuit de uriaş, despre lupta-i grozavă cu Grendel şi cu zmeoaica.

Sfârşind de povestit, Beowulf aduse înaintea slăvitului rege toate odoarele primite de la danezi şi i le dărui, lată ce suflet mare avea viteazul Beowulf, căci nimic nu ţinu pentru sine, ci dădu totul regelui său.

Trecură ani mulţi după aceste minunate întâmplări şi iată că bătrânul rege Hygelac se stinse din viaţă. Atunci geaţii îl urcară pe Beowulf pe tron, devenind rege şi multă vreme domni el în pace şi fericire. într-o zi, iată ce se întâmplă: un slujitor, de frică să nu fie pedepsit că nu a adus bucatele calde la ospăţul stăpânului său, fugi şi se ascunse într-o peşteră întunecoasă. De-abia intră, când deodată rămase nemişcat: în faţa sa dormea un balaur uriaş, în jurul căruia erau îngrămădite odoare nepreţuite: inele, brăţări, cupe şi vaze de aur şi argint bătute cu nestemate.

Slujitorul se apropie, cu sufletul la gură, luă un vas de aur, apoi ieşi din peşteră, grăbindu-se să-l ducă stăpânului său. Balaurul nu se trezi, căci dormea acolo de mai bine de o sută de ani. Ajuns la stăpânul său, slujitorul îi dădu vasul, povestindu-i toată păţania. Stăpânul său îl iertă.

Dar, după o vreme, balaurul se trezi. îşi roti privirile lacome, înceţoşate de somn, peste comorile ce le adunase de ani de zile, văzu cu mânie că-i lipseşte un vas. înfierbântat de mânie că nu a văzut cine l-a furat, balaurul îşi puse în gând să-i nimicească pe toţi geaţii lui Beowulf.

Cum se lăsă noaptea, balaurul ieşi din peşteră şi, întinzându-şi aripile uriaşe, îşi luă zborul deasupra pământului. Iar pe unde trecea, o mare jale cuprindea aşezările, căci balaurul arunca foc şi pucioasă pe nări, lăsând în urmă-i ruine fumegânde şi pământ ars. Toate noaptea zbură balaurul, semănând groaza între oameni. Nu se întoarse în peşteră decât atunci când primele licăriri ale răsăritului se iviră în depărtări.

Noaptea aceea a fost îngrozitoare pentru geaţi, iar dimineaţa, aflând Beowulf despre cumplitul balaur, se întrista nespus văzându-şi poporul năpăstuit. Atunci îşi întrebă curtenii:

- Iubiţii mei prieteni, un mare necaz a venit peste noi. Oare balaurul vrea să ne omoare numai ca să-şi astâmpere setea de sânge, sau poate l-a supărat unul din noi?

Slujitorul cu pricina ieşi în faţă şi, căzând în genunchi, zise:

- Iubite rege, rogu-te, iartă-mă, căci e numai vina mea. Din peştera balaurului am luat vasul de aur ce ţi l-am dat şi acum fiara vrea să ne omoare pe toţi!

Slujitorul îi mai spuse regelui despre grămezile de aur şi nestemate din peşteră şi cum s-a întâmplat de a luat vasul de aur.

Beowulf asculta dus pe gânduri: era bătrân de acum, iar părul său albise aproape tot. Inima lui rămăsese însă la fel de vitează ca în tinereţe. Se ridică în picioare şi grăi:

- Mă voi duce la peştera balaurului şi mă voi lupta cu el, chiar dacă ar fi să-mi dau ultima suflare!

Porunci apoi meşterilor fierari să-i făurească un scut de oţel care să-l apere de focul ce-l sufla balaurul pe nări. îşi alese unsprezece din cei mai viteji luptători şi porniră către sălaşul balaurului, călăuziţi de slujitor. De cum au ajuns la gura

peşterii, Beowulf îi opri şi le zise:

- Multe au fost luptele mele până acum, şi tot atâtea au fost victoriile. Acum nu mai sunt tânăr, dar trebuie să mă mai lupt o dată pentru poporul meu. Aşteptaţi-mă aici, căci mă voi bate singur cu balaurul. Ştiu prea bine cât sunteţi de curajoşi toţi, dar eu sunt acela care trebuie să lupte pe viaţă şi pe moarte cu balaurul!

Zicând acestea, ridică privirile în sus, gândindu-se poate că vede pentru ultima oară cerul, apoi porni cu pas hotărât după balaur, chemându-l la luptă cu glas de tunet.

Balaurul îi auzi glasul şi se înroşi de mânie. Ca un uragan de foc se năpusti înspre Beowulf care intrase în peşteră şi îşi pregătise paloşul şi scutul. Când ajunse la câţiva paşi de el, Beowulf ridică paloşul şi lovi cu toată puterea. Dar loviturile sale nu puteau decât să-l întărâte tot mai tare pe balaur şi flăcările lui pârjoleau pereţii peşterii, înveninând aerul. încet, încet, oboseala începu să-l cuprindă pe Beowulf. Dar el nu dădea nicidecum înapoi, hotărât să moară pentru poporul său. Lovea însă tot mai greu, în timp ce balaurul parcă prindea puteri cu fiecare clipă.

Atunci unul din vitejii săi, un luptător curajos,

pe nume Wiglaf, simţi primejdia şi îşi spuse: „Chiar dacă nu-l pot salva pe rege, aş fi bucuros să mor luptând alături de el". Se avântă curajos în peşteră şi-i spuse regelui său:

- Slăvite rege, luptă aşa cum ai luptat de atâtea ori până acum. Adu-ţi aminte că i-ai nimicit pe Grendel şi pe mamă-sa, zmeoaica! Gândeş-te-te că poporul tău te iubeşte nespus şi la tristeţea ce-i va cuprinde dacă nu te vei mai întoarce. Braţul tău este încă puternic, iar dacă e nevoie, lasă-mă să lupt alături de tine!

Cuvintele lui Wiglaf erau pornite dintr-o inimă curajoasă, şi Beowulf se simţi parcă mai puternic, încât lovi în balauc cu forţă sporită. Lovitura fu atât de năprasnică, încât tăişul paloşului se rupse în două. în aceeaşi clipă, balaurul aruncă un şuvoi de flăcări asupra lui, şi era gata să-l ardă de viu dacă nu avea scutul. Apropiindu-se dintr-o parte, Wiglaf lovi atât de repede şi puternic în trupul solzos, încât balaurul se întoarse să-l ardă şi pe el. Atunci Beowulf ridică-paloşul cu lama înjumătăţită şi, adunându-şi ultimele puteri, îi tăie capul dintr-o lovitură. Cu o ultimă zvârcolire, balaurul rămase într-o baltă de sânge otrăvit. Beowulf învinsese şi de astă dată, dar puterile

sale erau pe sfârşite. Lăudându-i curajul şi mulţumindu-i pentru ajutor, îi spuse lui Wiglaf:

- Dragul meu Wiglaf, simt că astăzi m-am luptat pentru ultima oară, slujindu-mi poporul. Am avut multe bucurii şi tristeţi, dar niciodată nu i-am nedreptăţit pe cei buni. Am fost credincios prietenilor mei şi am preţuit adevărul mai presus de orice. Am încercat să domnesc cu dreptate, şi niciodată nu am luptat numai pentru mine însumi. Acum nu-mi mai rămâne altceva decât să mor cu inima împăcată.

Beowulf îşi scoase din jurul gâtului un lănţişor de aur şi i-l dădu lui Wiglaf. îi mai dărui inelele sale cu nestemate şi mantia cu semnul regesc. Judecata dreaptă a lui Beowulf îl alesese astfel rege pe viteazul Wiglaf, care nu a stat pe gânduri nici o clipă când a fost vorba să lupte pe viaţă şi pe moarte alături de regele său.

Sfârşind aceasta, Beowulf închise ochii pentru totdeauna.

Poporul său nu-l va uita niciodată. Amintirea lui Beowulf va dăinui veşnic, iar minunatele sale fapte vor fi povestite peste mări şi ţări.

Povestea celor trei călugări isteţi

TREI CĂLUGĂRI-PELERINI, de la trei mănăstiri deosebite din Normandia, s-au întâlnit într-un han şi, fiindcă aveau toţi aceeaşi ţintă, s-au hotărât să facă împreună restul drumului. Era şi cazul să-şi unească puterile, căci mai aveau încă mult de mers şi desagii lor de merinde bine garnisiţi la plecare scădeau văzând cu ochii.

În vara aceea fusese o secetă cumplită şi pe când străbăteau câmpia Limousin credeau că o să le crape ţeasta de căldură. Satele erau tare rare în această regiune şi locuitorii nu prea se omorau cu pomenile, aşa că cei trei călugări rareori găseau la câte un gospodar vreun codru de pâine uscată sau vreo cană de cidru acru.

Nu ştiu cum se făcuse, dar cei trei călugări erau tare deosebiţi unul de altul, deşi cam de aceeaşi vârstă. Astfel, din ei, cel care venea de la mănăstirea Thorigny era mare şi gras şi cu toate

că bastonul de care se folosea îl ajuta mult, asuda din belşug şi abia-abia izbutea să se ţină de ceilalţi. De altfel, el era cel mai cârcotaş şi mereu găsea câte ceva de care să se plângă: ba că e prea cald, ba că cidrul căpătat de pomană e prea acru, ba că-l dor şalele, mă rog, nu se putea să nu găsească el o pricină de văicăreală.

Al doilea era un călugăr de la mănăstirea Bec-Hellouin, subţire ca o varga, nu se plângea niciodată de nimic şi-avea o limbă mai ascuţită şi mai veninoasă decât acul unei albine. Vedea tot, trecea fără să-i pese peste toate cele ce-l supărau pe călugărul cel gras, înţepa pe toată lumea şi, mai cu gluma, mai cu cântecul, parcă alături de el era drumul mai uşor.

Cel de al treilea nu era nici gras, nici slab, nici ursuz, nici prea vorbăreţ, nici nu se văicărea, dar nici nu se omora cu cantatul, mă rog, unul din oamenii cu care poţi porni la drum greu, care nu te va lăsa niciodată la jumătate cale, dar nici n-o să zboare ca vulturul spre ţintă.

Cel gras bodogănea tot timpul:

- Blestemat ţinut, unde oamenii îţi dau mai degrabă un ciomag în cap decât un codru de pâine şi unde nu găseşti măcar un pârâiaş ca

să-ţi potoleşti setea. Cât despre cidru, ce să mai spun, e tot aşa de scump la vedere pe cât e de prost la gust.

- Fă o minune, frate, îl înţepa călugărul cel slab. Ai auzit că-n vremuri vechi călugării credincioşi ca dumneata făceau să ţâşnească apa din pământul cel mai sterp doar lovindu-l cu toiagul. De ce nu faci la fel? Toiag ai, pământ sterp, slavă Domnului, aşa că nu ştiu ce-ţi lipseşte ca să ne faci o minune.

- Văd eu că-ţi arde de glume, dar pe mine mă arde setea ca un pârjol. Cât despre foame, simt un gol aşa de mare-n pântec, încât nu ştiu, zău, ce minune l-ar putea umple.

Şi iacă aşa, glumind şi ciondănindu-se, călugării noştri înaintau şi se apropiau de ţinta lor, mai mult fripţi de sete şi rupţi de foame, fiindcă abia mai găsiseră nişte apă clocită pe un fund de ploscă.

Dar soarele cobora spre asfinţit şi începuse să adie un vântişor, care le mai răcorea pojarul. După o vreme chiar şi călugărul cel gras prinse parcă aripi la picioare, căci în zare se vedea un cătun şi, când se apropiară, auziră dintr-o ogradă râsete şi cântece care le mai puseră inima la loc.

- Fraţilor, spuse călugărul care tăcuse tot timpul, să intrăm aici. Dacă nici de la chefliii ăştia nu căpătăm nimic, o să-mi scutur sandalele şi de praful din ţinutul acesta blestemat.

Ceilalţi n-aşteptară să le spună de două ori şi intrară în curtea gospodăriei, unde ai casei şi câţiva vecini sărbătoreau tocmai sfârşitul secerişului. Se vede treaba însă că stăpânul casei era vreun zgârie-brânză, că, numai ce dădu cu ochii de călugări, şi începu să zbiere:

-Afară, ieşiţi din ograda mea! Să nu vă văd în faţa ochilor, că popii numai necazuri mi-au adus! Ştergeţi-o până nu pun câinii pe voi!

Bieţii călugări spălară putina imediat, ca să n-o păţească şi mai rău. După o vreme se opriră să mai răsufle şi atunci călugărul cel slab le spuse:

- Era cât pe-aci să ni se-nfunde. Păcat că n-am putut să facem ce făcea Jeannot, administratorul moşiei mănăstirii noastre.
- Şi, mă rog, spuse cel gras, care era şi cam curios din fire, ce făcea Jeannot ăsta?
- Privea, preacucernicilor, privea la alţii.
- Privea la alţii? Cum adică?
- Staţi să vă spun povestea, poate ne mai trece supărarea. Straşnic om Pierre Jeannot al

nostru. Tăcea, tăcea, dar şi când îţi trântea câte una, rămâneai cu gura căscată. Să vedeţi bunăoară, cum a fost când a venit să dea socoteala moşiei, părintelui stareţ. Acesta, adică stareţul, tocmai şedea la masă cu alţi călugări şi tocmai mâncau un fazan rumenit, umplut cu trufe şi mustind...

- Frate dragă, îl rugară ceilalţi doi călugări, treci peste amănuntele astea, că ne apucă leşinul.

- Bine, trec peste ele. Cum vă spuneam, stareţul rupse pentru sine cea mai bună bucată din fazan şi-l dădu călugărului care-l urma în grad. Acesta rupse şi el ce era mai bun şi dădu restul următorului, aşa că celui din urmă îi rămase numai gâtul, fiindcă acest ultim călugăr era abia un novice. Toţi mâncau de la trosneau fălcile, numai bietul Jeannot înghiţea în sec. Printre îmbucături, stareţul îl întreba:

- Hei, Jeannot, cum mai merge moşia mănăstirii?

- Minunat, părinte stareţ, minunat. Grâul e cât trestia, cirezile plesnesc de grase şi tocmai ieri a fătat o vacă.

-A fătat o vacă? Bravo, Jeannot, eşti bun de cinste.

- Păi, nu-i vaca mea, preacucernice!
- Nu-i nimic. Şi câţi viţei a fătat? mai întrebă stareţul dând de duşcă o ulcică de cidru plină-ochi.
- Cinci, părinte stareţ, răspunse Jeannot cu ochii holbaţi la fazan şi la cidru şi înghiţind în sec.
- Cinci? Nemaipomenit! Părinte cronicar, asta trebuie scrisă-ri cartea de aur a mănăstirii!
- înţeles, răspunse cronicarul între două îmbucături.
- la stai, Jeannot, spuse iar stareţul, dacă vaca are numai patru ţâţe, deci pot suge numai patru viţei. Al cincilea ce face, Jeannot?
- Ce să facă, preacuvioase, face şi el ca mine. Se uită la ceilalţi.

Călugării se mai dezmorţiră după povestea asta cu haz şi mai cu una, mai cu alta, mai făcură o bucată de drum, până ce călugărul cel gras spuse:

- Eu nu mai fac un pas, măcar de-aş şti că peste o jumătate de ceas dau peste o masă cu plăcinte calde. Pentru azi, ajunge. Ne culcăm, că-mi ard tălpile de parcă am mers pe jăratec.
- Să ne facem un culcuş, răspunse călugărul cel slab.

- Vai de mine şi de mine, se tânguia pe nas călugărul cel gras, dacă nu bag ceva-n burtă nu pot da geană de geană toată noaptea.

Deodată, călugărul cel slab, care tocmai aduna nişte iarbă, începu să strige:

- Fraţilor, minune! Am găsit un ou. Să fie binecuvântată orătania, căreia i-a dat prin minte să se ouă chiar aici!

Grasul sări sprinten ca un cocoş:

- Să-l mâncăm! Dar imediat se întrista: Ce să înţelegem trei oameni lihniţi de foame dintr-un amărât de ou? Mai bine să-l tragem la sorţi.

- Cum la sorţi, păcătosule! zise călugărul cel tăcut. Asta-i treabă de păgâni. Eu vă propun ceva: să ne stoarcem mintea şi cel care o găsi un text de biblie, cel mai potrivit pentru împrejurarea asta, să-l mănânce.

- S-a făcut, s-a făcut, săriră ceilalţi doi cu gura.

- Să încep eu, spuse cel gras.

Şi luând oul, îi dădu un bobârnac de-i sări cât colo coaja de la capătul cel gros, ca un căpăcel, şi spuse:

- Deschide-te!

- Bravo! Bine ales: Acum e rândul meu,

spuse al doilea şi, scoţând nişte sare, o presără peste ou zicând: Primeşte sarea înţelepciunii!

- Asta-i chiar mai bună decât prima, spuse
călugărul cel slab. Acum e rândul meu.

Luă deci oul de la călugărul la care se afla, îl privi îndelung şi apoi murmură:

- Intră în casa stăpânului tău!

Şi dădu oul peste cap.

Ulcica de sare

ÎN SATUL MONTAIGU trăia un bătrân singuratic şi ursuz - moş Richardais - care era cel mai vestit zgârcit din întreaga regiune. Era de o zgârcenie proverbială, încât zece sate-n jur, când oamenii voiau să spună despre cineva că e avar, spuneau: „Parcă ar fi moş Richardais".

Bătrânul ducea o viaţă mizerabilă, într-o căsuţă părăginită de la marginea satului. Trăise toată viaţa singur, fiindcă - spunea el - o femeie înseamnă o cheltuială în plus la casa omului. Nu-şi mătura niciodată casa, ca să nu roadă mătura şi nu ştergea geamurile, de teamă să nu se spargă vreunul.

Singura plăcere a lui moş Richardais era să se judece cu vecinii săi - ca orice bun normand -dar cum şi procesele costă, bietul bătrân nu ştia cum să facă să se judece, dar să nu cheltuiască

nici cu avocaţii, nici cu drumurile.

În dimineaţa zilei când începe povestea noastră, moş Richardais se sculase foarte prost dispus, fără să fi avut vreun motiv. Dar asta i se poate întâmpla oricui. Numai că zgârcitului i-a mers toată ziua prost. Mai întâi că şi-a rupt gulerul cămăşii când a vrut să se îmbrace şi îi venea să urle de supărare. O purta de vreo zece ani şi până atunci nu i se întâmplase aşa ceva. Pe urmă, a trebuit să strice trei beţe de chibrit, ca să aprindă focul, lucru care de mulţi ani nu i se mai întâmplase. În sfârşit, colac peste pupăză, când a vrut să-şi pună sare-n ciorbă, nu ştiu cum s-a făcut, dar parcă diavolul i-ar fi dat peste mână şi scăpând ulcica jos, s-a făcut praf. N-a rămas măcar un ciob mai de doamne-ajută, să-l poată folosi. Dar ca să nu fie păgubit de tot, a început să adune sarea de pe jos. Vă închipuiţi cam cum arăta sarea după ce căzuse pe duşumeaua pe care de luni de zile n-o mai măturase nimeni. Dar moş Richardais zicea că e mai bine să mănânce sare cu praful de pe jos decât să aibă o pagubă atât de mare. După ce a pus sarea în două grămăjoare pe masă, se trezi într-o încurcătură şi mai mare: ce să facă, unde s-o păstreze? Aşa

n-o putea lăsa, pe masă. Putea intra vreo pisică şi s-o împrăştie, doamne fereşte. îi trecu prin minte un gând: să cumpere o ulcică nouă, dar se scutură ca de un fior. Deodată se lumină. Cel mai bine era să se ducă la un vecin, să împrumute o ulcică pe care să i-o dea înapoi cât mai târziu posibil.

Vecinul era tot un moşneag ursuz, care nu se prea prăpădea de dragul lui Richardais, dar, între vecini, trebuie să te mai ajuţi din când în când, aşa că zgârcitul nostru se-ntoarse acasă triumfător, cu ulcica pe care o împrumutase.

O nenorocire însă nu vine niciodată singură. Abia reuşise moş Richardais să pună şi ultimul grăuncior de sare în ulcica vecinului, când, ca prin farmec, o scăpă din mână şi se sparse-n două. Mai întâi s-a gândit că poate era crăpată şi, când i-o duce-o înapoi vecinului, să-i facă puţin scandal că i-a dat o ulcică spartă. Dar, din nenorocire, se vedea bine că spărtura era proaspătă.

Pe Richardais îl trecură toate năduşelile: să spargă două ulcele într-o zi era prea de tot. Trebuia să facă orice, ca să nu-i plătească paguba vecinului. Lipi cum putu cele două cioburi şi se prefăcu a fi uitat de ea.

Dar vecinul nu era nici el omul care să uite de un lucru pe care l-a dat cu împrumut şi peste câteva zile îi ceru ulcica.

- Adevărat, adevărat, mormăi moş Richardais, uitasem. Dar mâine ţi-o aduc, pe cuvântul meu de normand.

A doua zi pândi, când vecinul era plecat, se strecură în casa lui. Puse ulcica pe dulap în aşa fel încât, privită-n grabă, să nu se observe că era spartă.

Seara, moş Richardais căută să-l întâlnească pe vecin, care, bineînţeles, îi ceru iar ulcica.

- Ulcica? făcu zgârcitul pe miratul, nici nu mai ştiu de când ţi-am adus-o înapoi. Se vede că ai început să îmbătrâneşti, de n-ai văzut-o.

Vecinul intră în casă, dar peste câteva clipe ieşi valvârtej şi începu să strige la Richardais:

- Bătrân ticălos, mi-ai spart bunătate de ulcică şi mai faci şi pe ăla care nici usturoi n-a mâncat, nici gura nu-i miroase.
- Eu ţi-am spart ulcica? Vezi-ţi de treabă! în viaţa mea n-am făcut vreo pagubă cuiva.
- Ah, va să zică ai spart-o şi mi-ai adus-o pe furiş, ca să mă înşeli. Să nu crezi însă că-ţi

merge. Cine sparge plăteşte.

Faţa lui Richardais se întunecă. Ştia că nu va plăti niciodată, dar numai cuvântul ăsta îl făcea să se îngălbenească atunci când îl auzea.

- Să aştepţi tu până ţi-oi plăti!
- Ba ai să plăteşti cu vârf şi îndesat. Lasă că-ţi arăt eu ţie!

Pe urmă, cei doi moşnegi îşi întoarseră spatele şi nu mai vorbiră deloc.

Dar după o săptămână, poştaşul îi aduse lui moş Richardais o citaţie, prin care era chemat la judecătoria de pace pentru săptămâna viitoare. După cum vedeţi, treburile începuseră să se cam încurce şi zgârcitul nostru nu ştia ce să spună în apărarea sa. Cu cât se apropia ziua procesului, cu atât era mai încurcat, aşa că, până la urmă, se hotărî să se ducă la un avocat. După ce-l ascultă cu răbdare, acesta-l întrebă:

- Când vecinul ţi-a împrumutat ulcica, era cineva pe aproape?
- Nimeni, domnule avocat. Doar pisica lui, care dormea pe prichiciul sobei.
- Atunci n-ai nici un motiv să te sperii. Apărarea dumitale e foarte uşor de făcut. Mai întâi poţi să susţii că atunci când ţi-a împrumutat ulcica,

aceasta era deja spartă sau poţi să spui că a spart-o el, după ce i-ai adus-o, sau poţi să spui sus şi tare că n-ai împrumutat nici o ulcică, fiindcă, neavând martori, el nu va putea dovedi nimic.

Moş Richardais îşi întipărise bine în minte tot ce-i spusese avocatul şi dădu să plece. Dar acesta-l opri:

- îmi datorezi o sută de franci, moşule!

Sărmanul zgârcit trebui până la urmă să plătească, dar atâta a suspinat de ţi se rupea inima.

în ziua judecăţii, Richardais n-avea nici o grijă, fiindcă băgase bine-n cap tot ce-i spusese avocatul.

Când judecătorul îi adresă prima întrebare, moşneagul începuse să turuie:

- Domnule judecător, e uşor să-mi fac apărarea şi să dovedesc că vecinul meu e un mincinos.
- Dovedeşte!
- Mai întâi că atunci când mi-a dat ulcica, ea era deja spartă. în al doilea rând, când i-am dat-o înapoi era bună, aşa că vecinul meu a spart-o după aceea, şi în sfârşit, în al treilea rând, pot să vă spun că niciodată n-am împrumutat de

la el vreo ulcică de sare...

Sărmanul moş Richardais, nici după ce a plătit ulcica şi cheltuielile de judecată n-a înţeles de ce l-a condamnat judecătorul când el adusese nişte dovezi atât de straşnice în apărarea lui.

CUPRINS

ION CREANGĂ - Poveste *(Prostia omenească)* 5
IOAN POP RETEGANUL - Măr şi Păr..... 12
IOAN SLAVICI - Doi feţi cu stea în frunte.. 53
GH. DEM. TEODORESCU - Viteazul cu mâna de aur 71
Fiul de împărat în ţara maimuţelor *(poveste populară românească)* 89
Mocanul cu trei feciori *(poveste populară românească)* 98
Beowulf, prinţul cel viteaz *(poveste anglo-saxonă)* 110
Povestea celor trei călugări isteţi *(poveste normandă)* 128
Ulcica de sare *(poveste normandă)*...136

2.450 +
50
TL
2.500

Contravaloarea timbrului literar, reprezentând 2% din preţul de vânzare cu amănuntul, se va vira
la Uniunea Scriitorilor din România,
cont virament
nr: 45106262,
banca: B.C.R. - S.M.B.

Redactor: **Măria Morogan**
Tehnoredactor: **Aura Iordache**

Culegere şi paginare computerizată: **EDITURA ION CREANGĂ S.A.**

Tipărit la Tipografia SOGEND FOCŞANI
Tel. 037/627713